

Góshán Nakaptagén Tawár

Balóchiay bist o yakk ázmánk
gón Engrézi rajánkán

Nazz árók:

Káriná Jaháni, Nágomán Balóch o
Táj Balóch

*May dóstén brát o chokk
Sájed Hosaynay (1981-2020) námá*

Ensáni Syádi

Bot

Eltáp Balóch

Á wati shahrá éwak at. Téwagén shahrá dega kass ham néstat. Áiá éwaki wassh butagat. É shahrá dega kass ábád naat, áiá abéd. Shahray jalwah o nedárag anchó delkassh at ke mortagén del bóda kant. Har némagá shirkenén ápay kawr o jó tachagá atant, bág o bágichah sabz o ábád atant. Har tahray morg, dalwat o jánwar é shahrá hastat. Abramay delkasshén nedáragay hamráhiá mósomay hesábá é shahray badal néstat. Har róch shahray yakk na yakk kondhéa jambar sáhél atant o hawr gwáragá at. Har kojám sharri o zébái ke yakk shahréay wástá allami ent, á chizz é shahrá hastat. Á, é shahray yakkén wáhond at. Áiára éwakiá hechbar bétáhir nakortagat o á wati éwakiá sakk shát o gal at.

Yakk róché áiá hayál kort ke cha hoshkén nendagá náay gaddhag kanag gehter ent. Chizzé na chizzé kanagi ent. Gorhá ché kanagi ent? Áiá chort jat ke anchén karé kanagi ent o anchén chizzé maná sázagi ent ke mani shahrá angat néstent. Bale mani shahrá wa har chizz hast. Kojám chizz ent ke pasht kaptag?

Yakbaré padá hamé sawarhagá but. Bázén pegr o jerhahán o shahray gard o saylá pad, áiá máret ke mani shahrá wa har chizz hastent bale agan yakk chizzéay kammi ent, á “bot” ent. Bezán áiay shahrá bot néstat o dega harché hastat. Áiá paysalah kort ke man jwánén, borz o boland o mazanshánén boté thahénán. Áiá, shahray zebáterén o sabzazárén o borzterén tholléa mazanén drachkéay kashá ke dega hecch néstat, shot o mazanén sengé ér kort o botay tráshagi bená kort.

Máh o sál gwantant o á gón hamé sengén botay addh kanagá moshkul at. Yakk róché áiá máret ke bot tayár ent. É borz o bolandén báraband o shépagpónzén washrang o dhawldárén jenekki boté at ke tayár at.

É botára baniádami anchén rangé jati ke chó ensána but o kassá ham pajjáha nayáwort ke é asli ensané yá boté. Eshiy gwar chó pollá sraptagatant o pádáni shamá gwashaygá bénag petthagá at. Eshiy lontháni sará anchén bechkandé sahrá bayagá at ke cha téwagén shahrá zébáter at. Eshiy chammáni tahá gwashay ométéay donyáéá wati bándátay rozhnáén saparé bendát kortagat.

Áiá bot cháret, ta wat hayrán o habakkah but ke é chéé ke man sharr kort. Áiá bésah néstat ke é rangén dhawldárén chizzé jórha bit. Áiá jérhet ke é dhawldárén bot ke edá éwak bebit, jalwaha nadant. Eshiy kashá dega yakk boté thahénán ke belli do bant. Áiá dega hamé kadday sengé áwort o dega botéay tráshag bená kort. Máh o sál gwastant o é bot ham tayár but. Doén bot yakké domiá sakk nazzikk atant. Domi bot ke tayár but ta é mardéni boté at.

É botáni jórth kanagá pad, á sakk gal o wassh but ke nun mani shahr dhawldárter ent. Hamá chizzay kammi ke butag, nun sarjam ent. Yakbaré padá á wati shahray sayl o nedáragá dar átk. Shahr sakk mazan at o dér gwastagat ke á gón é botáni tráshagá dazgath butagat. Áiá shahray sarjamén saylá yakk haptagé lagget. Haptagéá pad wátarr hamá jáhá átk ke ódá áiá bot sharr kortagatant, ta hayrán o habakkaha bit... seng o syáha bit... doén bot edá naant...

Yakbaré padá téwagén shahri gólet ta é botáni hecch jágah sój néstat. Á jérhagá at ke é shahray chárén kondh band ant, shahrá áiay hokmá abéd na kasé poterta kant o na ke kasé dar átká kant. Gón hamé jérhag o waswásán, áiará maróchi awali bará kóchandhagá gept o á, bágay sártén sáhegéá wáb kapt. Cha wábá ke bosti kort, áiay nezzá mazanén sáhaté gwastagat. Chammi pach kortant ta syáh o tahárén zendánéá bandig ent. Á jérhagá at ke ché bayagá ent? Mani hasti o donyá é rangá badal bayán ent. É chónén esrará maná geptag.

Damánéá pad zendánay yakk darwázagéay pach bayagay tawár but. Zamziláni zhelikk zhelikk at. Kasánén rozhnáié thembán at. Do kas áiay némagá pédák at ke cha durá áyáni dém gendag nabutant. Nazzikká ke sar butant, ta téwagén zendán rozhná but. Áiá é ke distant, hoshk o hayrán but. Chéá ke é hamáiy jórth kortagén doén bot atant ke áiá gón wati jenday dastán jórth kortagatant.

Nun áia yát átk ke man é bot hamá drachkay kashá jórh kortagatant ke é drachkay sárti o washbó harchéá belaggit, áiaý tahá zend, agl o dánesh wadia bit. Bale nun... Báz wahd gwastag o layb cha áiaý dastá shotagat o é shahray wáhond hamé bot butagatant ke wati jórh kanókay námá hákemi kanagá atant. Har charend o parend, sahdáresh wati tábeh jórh kortagat o aslén wáhond yakk tahárén zendanéá band at o cha pashómáníá bashbash waragá at.

Cháp o sheng: Tákband *Estin*, ázmánk nambar, Nawambar 2018. Bechár chérnebis 42.

Syahkár

Hakim Balóch

Jergahá mokaddamhay dráhén tak o pahnátáni yakk sarjamén rapórhé dém dátogat o sepáreshi kortagat ke Dawlat Háná wati neshár gón darámadén mardéa geptag o doén hamé jágahá koshtagant.

Sahtiyay sur gón Dawlat Hánay kasterén brát Mohabbat Háná do sál sári butagat. Surá shash máh rand, áiá Dabaiá rózgáre rasetagat. Yakk o ném sálá rand áiy chotthi bayagi at. Áiá hál dátogat ke démay máhay pánzdahá, á do máhay chotthiá áyagá ent.

Áiy áyagá chár róch pésar, áiy masterén brát Dawlat Háná Sahti gón á mardá pa nárawái dist o doéni koshtant. Cha patth o pólay rapórhá sahrá but ke koshókay gayratá báhand kort, áiá wati neshár o áiy “áshná” har doén hamá damán o hamá jágahá katl kortant, o jergahá gón yakk tawará é gayrat o lajjay kósh jáhi karár dát o mard o zál syahkár léketant o DhiSiá (DC) wati ewárdh é paymá dém dát ke syahkáriay kósh chó é dega kóshán lékag mabit o Dawlat Háná kayd o banday sezá dayag mabit.

Man mesl boná tán sará padá hurtiá cháretagat o sharriá wántagat. Yakk gwáhé wati bayána gwashit ke é “áshná” pa wati óláká kadimmay geragá hamá bégahá áyani halká átkagat. Gwashti: “Mani drájén ráhé, man pa wati oshterá kadimma zurán, bårén démá rasit yá narasit?” Dawlat Háná áiára kadimm pa bahá dát.

Mosáperá kadimm oshterá laddhetant o roksati gept pa rawagá ke Dawlat Háná gón áiá gwasht: “Nun tahármáhi ent o jambar ham sará ant. Taw shapá gón má bejall, sohbá bám ke dant, beraw.” Warnáyá marháh kort. Áiy mennati gept o pád átk pa rawagá. Dawlatá á padá saláh jat, gwashti: “Marháh makan, chó mabit ráhá rad bekanay yá náháréay warháli bebay.” Gorhá warnáén mosáper jallet. Má drostán yakjáh nán wárt. Harkas wati gesá shot. Sohbá mára samá kapt ke mehmáná wati dast o dém syáh kortagant gón Dawlatay brátay warnáén janá.

Maná báwar nabut ke pa katrahé o damanéa mard o janay áshnáí o do darámaday yakjáhi o démsyáhi chetawr amal buta kant. Man gwáh o molzem o dráh padá lótháéntant. Cha molzemá ke joston kort áíá gwasht: “Sáheb! Mani neshára baddasti cha mani brátay darmolkiá rand bená kortagat, chosh ke halkay zálbulán wati halwatán yakdomiá josta kort ke Sahtiy láp parchá chó gwát gerán ent. Kaséa gwasht ke marday bázén zarr o sohráni pig ant. Degaréa gwasht ke dapi chó heláriá drahén róchá rómostá ent, piga najant o lápa naródenit, dega ché bekant? Bale mára é gomán néstat ke á wati démá syáh kanagá ent o dráhén kothomay démá tápagé lagáshagá ent. Man á shapi agan á gón é mosáperén warnáyá mageptén, mani brátá wati lógi ke lápporriá bedistén, áíá wati delá ché gwashtagat.”

Meslay tahá, na gwáhán, na molzemá o na memberán Sahtiy lápporriay zekr kortagat. É pa man o pa mokaddamahá nókén o ehmén habaré at, gwáhi o shónkárié at ke áíá jorm o jormay amalára nókén rangé dát. Molzem dape wat gwashagá ent ke mani brátá wati jan lápporriá bedistén, áíá wati delá ché gomána kort.”

Man gwasht: “Taw rásta gwashay, sharrén jan o shiri ólák anámati shay naant.” Dawlatay petá, ke mokaddamahay masterén gwáh o wati gayratmandén bacchay wakil at, bé jostá gwasht: “Sáheb! Mani neshár wat baddasté at. Hodá bezánt cha kadi o gón kay kayá wati démi syáh kortagat. Agan á shapi gón bagjatá gerag mabutén, áíá mani pardisién warnáyára, gón áíay sar bayagá lápay kóthek pa mestági dátagat. Dinbóán gwasht ke tai nesháray zahgá damán o katrahéa dáshtagat. Agan máti koshag mabutén, do chár róchá rand allamá wadi butagat. Sharr but ke má cha náhakkén hónéa bacchetén.”

Lápporrén zálé ke áíay zahgay wadi bayagá damán o katrahé bedárit chón gón damán o katrahéay mosáperéa “áshná” bit? Á máh o nókiay sandá wati jenday jódá jwába dant, gón bagjatá chón joptia bit? Maná báwar nabut ke Sahtiy mawtay sawab yakshapi mehmán ent ke tahármáhén shapay syáhián gár o gomsár but. Man mokaddamah Kráem Bránchárá dát ke eshiay patth o póla cha nóksará bekant.

Mani démá do rapórh ant, yakké Kráem Bránchay nóksaránay patth o pól ent o domi har róchi kráem rapórh ent. Har do yakkén habará gwashagá ant. Awaliá sarjamén patth o póla rand pakkáíá wati rapórh dátag ke Dawlat Hána gón wati brátay sharrang o warnáén janá, brátay rawagá rand pa zór o nárawai nájáhi kortag o néth áíay láp porr kortag.

Áyán hál raset ke Mohabbat Hán do chár róchá randa kayt o sara bit. Dawlat Hána tors mán delá kapt ke áíay brát lógiá lápporriá begendit,

áiá allamá josta kant o jan áia hakkén hálá zalura dant. Gorhá pa áia hayr naent. Áia pa wati syahkáriáni chér dayagá bécháragén mosáperén bagjat náhakká syahkár kort, mosáper, bánór o kóðak démhóni dátant ke balkén áyáni hón áia syahkária gár bekant.

Domi rapóorth hálá dant ke Mohabbat Hána wati brát Dawlat Hán koshtag ke áia pakkáia málum butag ke áia darándhéhiay wahdán, áia brátá áia warnáén janay gwará wati dém syáh kortag.

Cháp o sheng: Balóch, Hakim (2000). *Ásay Chahr*. Bechár chérnebis 53.

Nákó

Nasim Dashti

“Wati truá begend.” Mani náková yakk zébáén jenekkéay némagá wati dast shahár dát.

“Eshiá?” Man hayrániá jost kort.

“Haw, haw. É tai tru Dorgol ent.”

Cha Dorgolay námay eshkonagá mani déma dah sáláy yátáni wasshén nedárag gardagá laggetant. Áiay zébái, rang o dánag, áski idag, kátharén pónz, kamánén borwán, márpéchén malgór har warnáén delá cha bandókána sendit. Bale maná áiay pollén démay sohrén lontháni wasshén bechkandag sakk dóst ant. Paméshká man náková é gappá ke tai tru Dorgol ent, báz hayrán mantán parchá ke á cha kasániá mani wáb o hayáláni máhdarwarén dottok at. Bale nun ke mani kamáshén náková wati lógbánok kortagat, pa man cha pegr o hayálán abéd hecch pasht nakaptagat. Hamé sawabá cha mani chammán arsáni ragám shaletant o cha delay bonbandá opparán báhand kort, bale pa náková kóhén háterá man wati bétáhiri yakdam sahrá nakort. Bale chónáhá é gamáni bár cha mani nezórén báladay saggá gésh at. Paméshká man pa dhannay rawagá wati gám pa gég o andám chest kortant, gwashay ke dráhen zeminay bár mani chakká at.

“Assalám alaykom.” Man náková salám dát o goshád goshádá pa wati báná dar shotán.

“Wálaykom salám. Beraw, taw Hodáay mayár ay.”

Man wati báná tahtay sará shakundém bután o pegr o andóháni tuppáná maná mán ropt. Man hayál kort ke may rawájá gón bédhaw! o badrangén káran wati dámon chinkas pólung kortag. Mani dhawlé chinkas warná wati hakkén armán o wáhagáni wástá talwasagá ent, bale á zálemén rawájay déma béwas ant. Maná hashtád sálién náková gón kasánsálén Dorgolá sur kanag sakk tawret bale chón kanán? Kamásháná pant o sój kanag mazanén beadabié. Hamé sawabá pa man

náométiay áh o opparán abéd dega hecch pad namant o man cha pahkén lácháriá gón Hodáyá jost o jwáb kort.

“Oo wájah Hodá! Mani gonáh o mayár ché ent? Chosh parchá but? Tai ham wáhag hamesh at ke Dorgol yakkéay amánat at, á dega kaséay lógay zéb o bráh bebit? É yakk wábé wa naent? Bale na. É wáb yakk allamén ehwaléay but. Mani didagáni ars náhudagá retkant. Mani donyá wayrán... o mani nákoáy donyá ábád but.”

Donyáay chárén kondhán tabáhiá mán shántagat. Hamé tahármáhén shapá ásmánay estár drapshagá atant, bale mani tahárén shapay hamá drapshókén estár ke báz dérán rand dhalag butagat nun mermeránkó but... o mani ométáni donyá har némagá syáh o tahár at, na ráhé pad, na dém. Cha wati delay haláhóshá zyárat o piráná tawáron per kort... Wati gránén gamáni sobakter kanagá dém pa masitá shotán o gón Hodáyá wá o zárion kort.

“Wájah Hodá! Bárén chéa chosh but? Cha maróchiá dah sálá pésh man o Dorgolá tai pákén lógá zenday sakki o sóriáni tahá hamráh o hamkópag bayagay sawgend wárt bale maróchi, dah sálá pad man ché gendagá án? Mani zendagániay rozhnáén máh degaréay lógá shahm kanagá ent. Rasté ke donyá sakk béráhm ent bale taw chó béráhm naatay, tawbah. Taw ham kassará hecch gwasht nakort ke Dorgol yakkéay amánat ent?”

Yakk róché man wati yakk sangatéay dochár kapagá rawagá atán ke man Dorgol domi némagá áyagá dist. Man óshtátán bale á gón wati dazgoharán gapp janán cha man shegwast o man hoshk o hayrán bután ke á parchá chosh mowáz ent.

Róch shap o shap róch bayáná gwantant o man molur molur bután o har wahdá pegr jat ke Dorgol mani gwará parchá chó bé bramsh o tawará gwazit, gwashay maná pajjáha nayárit. Man wati delá niyyat kort ke man Dorgolá á róchay mowáziay sawabá zalur josta kanán. Paméshká man pa áiy lógá rahádag bután. Bale wahdé ke darwázagá sar kasshet ta diston ke á drájén ádéncay déma neshtag wati mud o malgórán randag o wati jenday sambahénagá at ke yakk ródarátki janénéa chosha nabráhit, o cha áiy é hálata man sakk padard bután. Man áiy bánay tahá potertán o darwázag band kort. Man sakk bétáhir atán. Bale áíá gón mazanén pahréá darráént: “Begwash, che gappé?”

“Man... man...”

“Haw ji... ji... begwash taw chéa torsay?”

“Man... man... taw nawassha nabay?”

“Enna... taw begwash na.”

“Dorgol...”

“Ji...”

“Dorgol! Má zendagániá yakké domiay hamráh o hamkópag bayagay sawgend wártagat bale cha mani rawagá rand parchá chosh but? Man wati delá chinchok wáhesh o armán dáshtag o lógá átkagatán bale mani drostén wáhesh o armán hák o porán hawár butant. Maróchi man tará hamé jostá kanán ke é drost cha tai wáhagá butagant, agan na?”

“Haw... cha mani wáhagá.” Áiá wati chamm jahl kortant o yakk nezóren tawaréa passawi dát.

“Taw gorhá hamá sawgend zutt shamoshtant ke má páken masitá wártant?”

“Enna... bale...”

“Bale... ché?”

“Bale nun zamánag báz démá shotag ...”

“...o é démá rawókén zamánagay wástá mála lóthit sohr o zarra lóthit.” Man áiay gapp tawám kort.

“Taw nazánay, Karim! Maná gón tai nákoá hecch wáhag nést. Bale man gón áiay mál o dawlatá hobba dárán o tai náko maróchi na bándát ent cha donyáyá rawt. Dega parchá cha áiay dawlatá páedag bekasshant.”

“Bass kan wati puttáriá. Man tai dhawlén makrbázén janén zendagá pashta nageján. Annun tai hamá hála bit, anchó ke yakk mazanén gonahkáréay, tánke taw cha wati locchén wáhagá dega kassá barbád makanay.”

Man yakdam Dorgol gothgir kort anchó ke yakk sháhiné jenjeshkéay sará hínzh bekant bale mani dast larzetant o yakk tawaré mani góshán kapt.

“Parchá wati nákoay armán o wáhagáni donyáyá wayrána kanay? Hamá náko ke tará harch o darchi dát... wánénti... tai har thahl o názi pojjet. Bale maróchi taw áiay wáhagáni donyáyá tabáh kanagá ay.”

Man shot o masitá tagerday sará dém pa chér kaptán. Bégáh, shap o shap, némshap but. Sáhat dráj but o wahd wati jáhá jekk óshtát. Man arsay gawhar zeminay máti dámoná kaptant. Man pád átk o dhanná dar átkán. Man del porr at.

Gam, wapá, dósti, béwapái, zend, Dorgol, náko, dard, del, ranj, zahrbár, dóst, nádósti, béwapá, donyá, mál, zarr, dósti, Dorgol, béwapá, mark, zend, é koll átk o mani démá óshtátant.

Kojá...? Kojá...? Man cha wati delá porset. Mani sar jahl at o gón wati gamán jérhagá atán. Zend chéé? Wapá ché ent? Dósti kojámiay nám ent? Mani ráh kojám ent?

Delá padá dardé pád átk.

É kárch ent. Náko wáb ent, wati warnáén janay bagalá ent. Mani chammán dist ke Dorgol nákoáy bagalá ent. Áiay bádámén chamm band ant o lonthi pach ant.

Mani del cha zahrá porr but, hón mán ragán téz but, lonth gath chetant, dast pa lánkay kárchá shot, gám téz kortant o pa nákoáy lógá rahádag bután.

Anágahá kochekkéá wakket o man cha wati wábá ágah bután. Man wati chamm chest kortant, borzá cháret. Zemestáni shapay bisti máh ér rawagi at. Chó sáli nádráhá mani némagá chárágá at. Zemin o ásmán máhay nuray cháderá wáb atant. Ásmán sáp at o estár jarhashkagá atant. Drachkáni kaptagén ták mani pádáni chérá chó proshtagén delá tawará atant. Man wati chamm máhá sakk dátant o óshtátán. Máhay nurá mani del cha nurá porr kort. Off, off, zend. Delay taháriay tahá gerókéá jat o dóstiyay yakk lahrhé pád átk. É rozhnáén zardrangén máh, é kaptagén ták, é mortagén pollán mani dard, mani zahr, mani gam bahr kortant. Mani chammán ars átkant, mani del chó ásmáná práh but, estár delá rók butant.

É thuhén práhén golzeminá béwapáén Dorgolá jágah hast.

É zend pa nákoá ham wassh ent.

É máh o estári donyá, é sabzén zardpolláni donyá náko o Dorgolá nasib bát.

Man cha wati nákoáy lógay ráhá padá gasht o dega ráhé gept. Mani gám téz butant. Mani zobáná wassh wasshá é labz dar átkant: “Náko! Dorgol! Maná pahell kanét.”

Cháp o sheng: Abdolhakim (1970). *Gechén ázmánk*. Bechár chérnebis 25.

Peti Mirás

Naymatolláh Gechki

“Off, mani wájahén Hodá! Man chón kanán? Man parchá chó béwas bután. Wason hast, bale béwas án. Kason hast, bale békas án. Off, mani nokk chón hoshk ent. Maná kass trampé áp dapá nadant. Jánon pahk zhand zhand ent. Off, kasé nést ke pádánon bepreñchit, bale degaré parchá pa man bekant? Ádami mehr bégwáh ent. Bábi! Degar degar ant, wati ján o jagar ant, bale wati? Dapon sengá belaggát agan begwashán wation nést. Bacch maná Hodáyá dáttag, ganj ent, gorhá chón maná was nést, chón maná kas nést? Abbaw, mabátán bábi pa shomá. Bale oo mani Hodá! Mani gonáh ché ent? Kason hast, bale dapon makeská porr ent.

Mana zánán, mani badbahti hamá róchá átk ke Mazár cha man pësh shot, agan na man pa é hálá nabutagátán. Bale mana nagwashán ke á mortag. Áiára man pa kojám róchán wati shakkalén shir méchéntagant. Némshapi pásán delsahrhén lóli pa kojám sáhatá áiára dáttagant. Á zendag ent. Áiay mótkay badalá man háló kort. Mahluká maná malandh kort. Man wati dast cha áiay zagren hónán chó henniá lójetant. Mani dela joshit, bale dozhmenáni del sárt but. Á namirán ent. Tánke gwárhagay sohrén polla srápant o sohrén golábay poll gamara kanant, mani mazárbimmén Mazár zendag ent.

Off, Gamdár! Pa taw mabátán. Dozhmenán áse kapát. Áshópéa sar o chér bátant ke maná béwas o békasesh kort. Badwáháni dantán dar byáyátant ke gwashant lagór butay, bábi! Zántet, zánant ke mard pa gég. Tai daránmolki maná dard ent, bale delá jazm án ke bérgiri áse, delá sárt nabutag, nabit. Mani zerday zarábén wáhag ent ke gamay garmén gwát tai démá makasshát o sohbi nódet sará beshanzátant.

Bale Jangián! Taw parcha chó sardmehr ay? Off, delon dara kayt. Mana nagwashán, badwáha gwashant ke taw sardmehr butagay. Man saddak án ke taw hamá taw ay. Hónchakén chamm tai bémehr naant. Garm o jalán, gathh o garán tai hoshkén lonth mani delá eshkaré pera dárant. Áherrén gwahrán tai bépóshakén jánay yát mani delá kárché janant. Bale delgrán

mabay. Mani sar borz ent. Béwas án, chamjahl naán. Agan kóthói wájahé naay, kóthói wájahéay bandig wa naay.

Nasib! Taw mani chamm kór kortant. Bahton kamm ent ke mani Nasib band ent. Mana zánán ke taw shéri bashbasha waray. Tai zerday bétawáren nehardag, zánán kóth o kalátana jombénant, bale shálá kayt hamá róch. Bale yá nasib. Off, kasé hast maná kammé áp dapa bedant? Kasé hast ke mani sará kammé chest bekant? Damon pasht kapt.

Oo Sardu! Sardu! Gáróth! Mani dam band but. Abborhay bábi, mani dam. Oo Sardu! Taw wáb ay? Garib! Kammé hósh kan. Mani jandhén jámag léthetag. Tonnon belli koshit, bale bépardag mabán, námahramon chárágá ant. Ódá bechár, drostáni chamm sakk ant. U bábi, mabátán. Off, mani sharrén Hodá! Nazánán chón kanán. Oo Sardu! Óhe taw, taw mabátay yá man mabátán. Bale taw, taw, háay, mani sáh, man mabátán pa taw bábi, Mazár ján! Taw kojá ay? Jangián! Polangán hayál kan. Gamwár! Gón brátán hamred bátay.”

É Gránáz at ke déme wat parhagá at. Baré hósh o baré béhósh. Hapt shap o hapt róch at ke Gránáz pa é hálá at, békasá kaptagat.

Á wahdá ke áiy róch atant, bahti barjáh at, nasibi hamráh at. Á baznázén zálé at. Wati janózámii namáret. Tangah o teláhén bacchi démá atant. Wassh o washdel atant. Bale áiy delá har wahdá jat. Áiá zánt ke é róch pa áiá káyant. Mazanmarr o zórakén dozhmenán áyáni goddh poshtá jatagat. Áiá zánt har wahdé ke bacch láheka bant, wati mirásá jóhant. Áyáni kasánsáliá áyáni peti mirás zórakán chér jatagat. Kay pa zend o wasshén delé wati málá degarána dant?

Wahdé á hóshi butant, áyán wati mirásay jóhagay johd kort. Godhwáran tawret. Zóraki hilah cha nezóri o dábahiá gésh but. Wahdé ke áyán nám gept, hamá but ke Gránázay delá jat. Yakké górhí but, yakké darándhéh but, sayomiá sar pa kóh o gáran kasshet. Dega yakké pa bandihánahá sar but. Nun hast o nést yakk béhayrén móchoén bacché at, chath pocchi démé. Na budé, na kamálé. Hodáyá sáhé dátág o bass.

Gránáz garib o bépasátén zálé at. Wati dastay purýátá wati róchi shapa kortant. Nun porrén shash máh at ke cha kára kaptagat. Sáriá áiá cha wati sháhitabiá wati ján nabort gón. Bale nun jáná chath dawr dátágat. Na dasti dásht na pád. Chére wat at. Cha garibi o wáriá badalshódé ham néstati. Chell o ázag at, bóá kass abélá naesht.

Sáriá hamsáhegán baré baré hálá gept. Bale nun kassá dapi josté nakort. Nun harkasay gósh ráhá atant. Kadi markay hália bit ke má béarsén

mótké byáren. É wahdá áiy é tangiay démpán áiy nábudén zahg at. Áiy láheki hamesh at ke kerrái kaptagat.

Áiá pa wati nábudén wasá pa chetth o táitá wati maskah jat, bale hecch pa hecch. Mardoma gwashant shogránahi nabutag, paméshká damán nageptag. Áiá pir o pakir ham naeshtagat. Bale á ham pa Hodá nakanant. Hasti wa Hodái dádé. Káre pa tahlag o dárúa bebit, áiá pachén dhakk yala nadáttag pa lóthag o áragá, bale jáná démay padá kanag hecch nazánt.

É shap pa Gránázá tang at. Á cha bázén nálag o peryátán bésodd o samá at. É wahdá á cha trekk o tawará kaptagat. Sardúa áiy sar chest kort. Ápi dapa petthént. Cháreti tánke chammi borzá shotagant, gesay tirá sakk atant. Sarduay jáná draháge zort. Máti thóhént. Bale áiá tawár nadát. Sarduay nokk gón nádóká kapt. Chammi golgol butant.

Gránáz sáhay jan o gerá at. Ballok Telyán tachán tachána átk.

“Bibi! Mobáarak bát tará. Sóbáay janén zahgá dráh but. Zahgi bachakké.”

Gránázá kammé chamm pach kortant. Ásmáni cháret, yakk hekkagé jati. Chammi pasi butant. Domi hekkagá áiy bolbolá bál kort.

Cháp o sheng: Gechki, Naymatolláh (2011). *Shakkal o Zahráp*. Bechár chérnebis 66.

Gárén Kaldár

Sayad Háshmi

Garmági róché at, róchá gwar bastagat. Á, sabáhá cha lógá dar átkag o tayábay kerrá shapay sárt kortagén rekáni sará neshtagat o daryáay kókarén gwarmán chárágá at ke dóshigén shamálén gwátay sawgát atant.

É daryáay áp báz talag ent o zemini báz jágah sakk chekkel ent. Eshiy hamé lahmén chekkelay tahá daryái lullok báz ent. Lahtén lulloká hamé narmagén chekkel anchén rangéá gwatkgag o wati lóg jórh kortag ke agan pa nazántkári kaséay pád hamé lógay sará bekapit, tán kóndhá ména rawt. Cha tayábá panjáshast gwáz borzá macch o drachk ant, yakk mazanén sherissché ke eshiay sáhegá sabáhay róch gón tayábá goláésa kant o har chont ke róch borz bayána bit sáheg o tayábay dósti dur bayána bit.

Á, hamé sáhegá neshtagat. Bale nun é sáhegá áiy hamráhi ham yalah dát. Áiá chakk jat o poshtá cháret. Sherisschay hamá démá rekay borzagé. Bale hamé borzag chó ke ápay band yá ásshánén kóhay chodagá ent ke chapp o chágerdá chó ke bandá ent o tóki johl ent.

Eshiá lahtén bon macch ham mán ent. Yakk zamánagé é yakk jwánén pallé butag bale annun wayrandán ent o wárhay bándatá yakk dasté máhór yá thálé karz o yakk chótheké ham lekk naent. Eshiy nazzikká hamá kasa rawt ke watá cha masterén janjálá rakkénaga lóthit.

Hamé borzagay chappá ráhé gwazit. Ráhé naent, keshké yá chó begwash ke randé ke mardománi bázén raw o áyá hamé ráh jórh butag ke eday rék chizzé badetag o dega chizzéá cha lagatmáliá bál kortag o kerr o gwará jam butagant. O gwát ham komakk butag o gwashay záná arzonrangén mudáni tahá giwwaré kasshetag. Hamé keshkay chappi dastá chát ent ke harkas gón hórken jahlagá kayt o gón porréna bera gardit.

Áiy delgósh yakk anágahá yakk bramshéá wati némagá tarrént. Chárit ta hamé borzagá o rást yakk kóré pedák ent ke áiy latth yakk jenekkéa geptag. Áiá drostén némagán wati delgósh dur kort o hamé kórá na, hamé jenekká chárágá lagget. Kóren mard é jenekká tayábá bort o yakk

sharrén adaréá rand padá jenekká kóray latth gept o hamráhiá dém pa métagá tarret.

É ham cha wati jágahá pád átk o hamesháni randá dém pa métagá rahádag but. Ráhá gón do pajjárókén mardomá drahbáti but. Tánke rék kotthet, eshiá ham dam bort parchá ke pa é gappá ke chó giwwára báragén keshké jórh butagat bale é keshk ham rékay tahá ent, paméshká é keshk ham rék ent.

Hamá wahdi ke á chátay kerrá gwast, áiy delá yakk baré drikkagé jat. É domi kwahnén chát at ke sengband at o rékay kotthetagen sará at yá ke chósh begwash bongéjá at. Tránagéá kapt, bale wati sari dranzet ke watá bétránag bekant bale padá ham tránag áiy hamráh at. Sassái kort, bale béásarén sassá, parchá ke gón béásarén sassáyá áiy samá zendag bayána but. Watsará wat cha áiy sará garmié dar átk, áiy chamm ham garm geptant, áia wati jend dast per kort gwashay záná tapá geptagat bale tapay rangá naat. Wati pádi trond kasshetant ke zutter wati jágahá berasit. Padá yakk anágahá gón wat ástá gwashti: “Lógá raway jwán ent, bale tai lógá ham kass nést, ódá ham tahná nenday.”

Rásti gwashtagat. Áiy gesá béde áiy jendá dega kass néstat. Yakk jwánén sangaté áia hast bale á, róchay drájiá géshe wati garibiá naent. Shapá damanéá kayt o har do nendant, gapp o trané kanant, bale á ham tán dérán gón áia neshta nakant ke áia watá lógé hast ke pa lógbánok o chokk o chaláng ent.

Padá watsará gapp janagá at: “Tahnái wassh ent bale hamá wahdi ke tahnái pakár bebit o hamé rangá hamráhi wassh ent, hamá wahdi ke cha tahnáia mardom shezár bebit. Maróchi gwashay záná man ham cha tahnáia bészár án. Báyard ent ke é rangén bészár o shezár choshén béwahd o beajámén báhandán cha róchay ér rawagá rand gir byárant, bale maróchi chappokáén rangéá gón sabáhá róchay gwar bandagá eshán birh áwortag.”

Á watsará wat mizzán mizzána jérháná rawagá at. Ráhá dega yakk dóstén mardomé gón áia drahbáti but. Drahbáti but bale áia é samá naat ke kay at. Wati pádi kasshetant, gwashay záná kasé áiy ráh chárágá ent yá yakké dér ent ke áiy rahchár ent ke kammé dér kanag pa áia biragén táwána kárit.

Yakk baré óshtát o wati gámi sost kortant, bale padá chárit ke pa bésamá padá gámán kasshán ent. Cha wati lógá sadé gámá dur, chárit ke yakké áiy lógay kampánay srugá óshtátag o gón áiy gendagá eshiay gám sost butant. Sari jahl kort o démterá shot bale nun gámi angat ham sostter atant. Nazzikterá wati sari chest kort o padá cháreti ta

hamé mardom diwálay boná chizzéay shóházá ent. Wahdé ke áiy kerrá raset pajjáhi áwort ke har róch cha hamedá gwazit o ápa rawt. Eshíá wati delá gwasht ke balkén áiy pollok yá mondrikké kaptag ke inchok shóházá ent. Josti kort: “Ché gáret kortag?”

“Kaldaré.”

“Kágadé?”

“Enna. Trondén kaldaré.”

“Gorhá?”

“Gár ent.”

Eshíá ham shóház kanagay háterá ingor ángor chárág bongéj kort. Bale wahdé ke sari chest kort, gendit ta eshiay jend kaldáray shóházá ent bale áiy jend óshtátag o eshiay jendá chárágá ent. Wati kissagi patthet bale pachén kaldaré mán néstat. Gwashti: “Mani kissagá kaldár nést bale cha lógá kaldaré kárán o tará dayán.”

Darwázagi pach kort. É ham potert gón. Á, lógay tahá kóthay némagá shot ke kaldaré bekasshit o bedanti. Eshíá gwasht: “Tai lógá áp nest?”

“Chetawrén áp?”

“Waragi.”

“Bale, hast.”

Eshíá gelás zort ke áíá áp bedant. Gelási cha dastá pach gept o gwashti: “Man wat ápa warán.”

Gelási cha ápa porr kort o áwort o áiy démá óshtát. “Bezur. Áp bwar.”

“Man sabáhá charpi nawártag ke áp bwarán.”

“Garmág ent, áp wassh ent. Sharr ent, acha taw sabáhá ché wártag?”

“Yakk kópé cháh.”

“Dega?”

“Dega hecch.”

“Sharr ent man pa taw hayka kárán.”

“Kadi?”

“Bándá.”

Ápi zortant o lótheti ke bwártesh, dasti dásht o gwashti: “Óshtokái enna. Benend.”

É tahtay sará nesht. “Acha, taw óshtátagay?”

“Man ham nendán.”

“.....”

“Tai nám kay ent?”

“Máhal.”

“Máhal?”

“Máhátun ent bale mani mátá dóstia Máhal kortag. Taw sur kortag?”

“Taw sur kortag?”

“Haw.”

“Chokk?”

“Say chokk ant... Bale chokkáni petá panch sál ent ke edá naent... Mosáperiá shotag.”

“Zahr ent?”

“Enna... Bale dér ent ke shotag o padá déma nakant, chónáhá zarr baré baré déma dant, bale...”

“Bale ché?”

“Hecch.”

“Taw mani nám jost nakort.”

“Tai námá mana zánán. Hamá róchi ke taw may hamsáheg butagay, man tará pajjááh áwortag. Har róch man distag ke tai gesá tai pelán dósta kayt o shomá tán dérá nendét o gappa janét tánke shapay némá pad gapp janáná rawét. Man hayrán án ke taw é shapay némá kojá raway? Nazánán kadi padá káay?”

“Tará gón mani raw o áyá che kár?”

“Yakk shapé man tánke bámgwáhá neshtag o cháretag, tánke taw padá átkagay.”

“Acha, bezán taw mani chárig butagay?”

“Tará tahnái wassha bit?”

“Parchá záná?”

“Wat josta kanán.”

“Tai del ché gwashit?”

Bétawária pad yakk anágahá gwashti: “Nun taw tahná naay.”

“Annun wa enna.”

Yakk o ném adará rand pa rawagá pád átk.

“Taw áp wárt?”

“Taw wárt mani tonn prosht.”

Á ráh gept. Eshiá gwasht. “Wati kaldará nabaray?”

“Kai kaldár?”

“Hamá gárén kaldáray badalá ke man tará gwasht ke dayáni.”

“Hán. Á gárén kaldár.”

“Haw...”

“Á man dar gétk.”

Choshi gwasht o zutt zutt rawagá lagget. Darwázagay dapá chakki jat o gwashti: “Rózardá haykána kárán.”

Cha áiy dar áyag o rawagá rand hayrán at o neshtagat o watsará wat gappá at: “Kaldár dar gétkag. Kadi? Kojá? É lógay tahá?”

Yakk damánéa rand áiy sassáyá kár kort. Bechkandet o pa ják gwashti: “Hmm... Gárén kaldár.”

Cháp o sheng: Saymáhi *Drad*, 2001.

Santh

Gawhar Malek

“Dar á cha mani gesá, taw mani zend azáb kortag. Nazánán hamá chónén shummén róché at ke man gón taw árós kort. É dah sálay tahá taw maná kojám wasshi dátag, begwash?” Jati chapánthé, padá lagaté jati, á kapt. Náshotén záh chó hár o hirrópá cha áiy dapá dar áyagá atant. Á chó botá latth o lagatáni chérá kaptagat, bale cha áiy dapá off o abbawé dar nayátk. É cha máhéá zyát at ke áiy ward o warák záh o mosht o lagat at, bale maróchi latthi sarbár at.

Áiá zánt ke mani hamjwábi áiy zahray ásá chó gásathélá téztera kant. Badter ganóka bit. Jati, jati tánke wat dami bort. Latthi chagal dát, tán darwázagá shot, pad tarret o átk. “Man wápasiá tará edá magendán, agan na cha man o gandag kass nést” o cha darwázagá dar átk.

Á dhagáray sará chó mordagá tachk at. Áiy haddh o jánay band band cha dardá proshagá at. Áiá wati chamm nazz kortant. “Hamzaha gwashit taw maná wasshi nadátag. Áiy haddá wasshi chéá gwashant? Gón áiy kahólá yakki o tepáki, nánay dayag, ropt o róp, shosht o shód, mehmándári, mehr o dósti, man wati ján wár kortag bale áiará ásudag kanagay johdon kortag. Bé áiy razáyá man wati mát o petay chárágá ham nashotagán. Hamzahay nezzá wasshiay kyás o kayló ché ent, á wasshi chéá gwashit? Áiá maná jat. Albat gón Hodáyá kayá dast o dáwá hast?”

Padá áiá wati kasáni delá átk. Waliá ke jat o áiá grét, mátá áiy sar bagalá kort o gwasht: “Wali! Tará gohár dela bit? Gohár gón taw pádára nabít, taw nazánay gohár tai gesá mehmáné?” Áiá mát goláesh kort o gón áiy goshánay lambá wati chamm pahk kortant. Gwashti: “Ammá! Man tará, abbáyá o Waliá naylán o dega jágaha narawán.” Mátá á bagalá kort o sar chokket.

Wahday gwazagá dér nalagget, gwashant jenekk chó keshará ent, zutta rodit. Wahd o pás máh o sáláni parragán swár, bál kanána shotant.

Drostén jenekkáni warhá áiy majgay tahá é habar cha kasániá ródénag butagat ke jenekkay ges áiy marday ges ent. Áiá wati delay tahá wati

gesay singárag o palgárag shoru kortagat o wati hayáláni wájahay wadára at ke kadia kayt o áia bárt o gesay bánoka kant.

Padá hamá róch átk ke áia pa wasshén rócháni ométá gón yakk dhanni mardéa wati palgártagen gesay rawagay tayári kort ke á ges áia wati ges at. Dazgoharán á sambahént, gwashant bánóra tán say róchá pari wati rangá dayant, bale cha áyókén wahd o ákebatay wasshiáni nurá áia dem wat chárdahi máhá róshná at.

Dazgoharán gwasht ke chammán pach makan ke sál dhokkála bit, bale áia pa wati wasshén wábáni sáthagá wati chamm nazz kortagatant ke chosh mabit ke wáb cha áia chammán berechant. Dazgoharáni gwashagay padá, áia wati chamm gón zóra pretkant. Padá dazgoharán Korán Sharip, sabzén ták o espétén táséay tahá sápén áp áwort o gwashtesh: “Nun chammán pach kan.” Áia awalá besmelláh kort o chamm pach kortant o Korán wánt o cha Hodáyá wati wasshén rócháni dwá lóthet. Ápi cháretant o dwái kort: “Yá Alláh! Mani o Hamzahay delá watmánwatá gón ápá sáp kan,” sabzén táki cháret o wati zenday kesharáni sabz bayagay dwái kort o padá áia wati mát o pet, brát o goharáni mehr mán delay yakk konjéa band kortant o gón Hamzahá yakk nókén o wasshén zendéay gwázénagá é gesá átk.

Mát o pet o donyáay gwashagay padá, áia wati poshtá tiranké dát. Áia delá gwasht beraw mátay gotthá beger o begwash o jost kan: “Mát! Shomá gón béwasén jenekkán chéa dróga bandét o áyán cha wati gesá kasshét? Peta gwashit ke jenekkay ges áia marday ges ent, marda gwashit: ‘Cha mani gesá dar á, é ges ke manig ent, tará hákemi kayá dátag. Jan málé, pa bahá rasit o anchó ke gesay é dega mál o asbáb cha mani marziá gesá ér ant, anchó jan ham cha mani marziá ent, dóst nabut, gallénáni, áia badalá degaré kárán.’”

Áia delá Sháhgol o Zinat átkant, gwashay áiará naptéa gón jat, trási kort o nesht. Sháhgolá sálé chokké awort bale láp porr o koth halig at, chokki sara nayátkant. Dáktarán gwasht ke mard o janay hón barábar naant. Mardá eláj nakort, gwashti: “Hamé zarrán ke pa elájá dáktarán bedayán parchá dega jané makanánesh?” Sháhgoli gallént, Sháhgol cha gamán ganók but. Zinatay gonáh esh at ke áia jenekka áwort bale mardá sawn dátant, bale man... Mani gonáh ché ent?

Darwázagay drahpáragay tawár but. Áia hayáláni bandikkay arhetagen tár trahkárágá sest. Hamzahá padá habar kort: “Taw angat hamedá neshtagay, santh?” Áia delá ham páhár kort: “Taw gón Hodáyá Hodáia dáwá bekan ke tará aybi mán kortag, maná chéa janay? Taw chokké mani lápá beday, man chon pédáia nakanán? Shomá mardén har dubahá

janénay sará janét. Shomá ham bandah ét. Shomá bimmára nabét? Hodá shomará santh korta nakant? Shomá cha Hodái káran chéa mayáriga nabét? Dáktará tará ché gwasht? Tai delá man sahig naán? Wati aybá mani sará tappay?” Pád átk, Hamzahay dém pa démá óshtát. “Maná yalaha dayay degaré geray padá áiy sará santhiay dhubahá janay?”

Hamzah ganók but, dáti dodasti télánké, á dur shot o kapt. Gwashti: “Dáktar goha warant, jakka janant, dróga bandant dáktar, taw dáktaráni habar dróg kort nakortant, hayádár o pársá taw butagay. Man tará gón wati dóstán pajjárók chéa kort? Taw cha áyán pa man inchokén wasshié gept nakort? Man tará pa zánt gón áyán tahná nakort? Bale taw...”

É habar naatant ke cha Hamzahay dapá dar átkant, gwashay srop atant ke Hamzah áiy gósháni tahá mán réchagá atesh, áiy sará gwashay geróké kapt. Arsi chammáni tahá hoshk butant, nokki cha nádóká chó jawrá tahl but, thélagi dar gorhetant. Hamzahay tawár dur chó ke cha johlén chátéay tahá byayt áiy góshán kapt: “Beraw, man tai sawn dátant, sawn dátant.”

Áiy chár jenekk ant, bacché buti bale mort.

Hamzah mazanén dindárén mardomé. Hajji kortag, drostén mardom “háji sáheb” gwashanti, péshemámi ham kant, dega jané gepti bale é ham áiy kesmatá “santhé” but.

Cháp o sheng: Dád, A. R. (2014). *Patantákén Enjir*. Bechár chérnebis 199.

Jehád

Gani Parwáz

Nabi Dád cha sabáhay noh bajay kesásá yaddhawlá wati dokkáná neshtagat. Bale áiy géshter delgósh wati dokkánay badalá Golshéray dokkánay némagá at, parchá ke áiy dokkáná hásén gerák áyagá naat o Golshéray dokkáná cha gerákay báziá nendag o óshtagá gég néstat. Á pa é habará sakk apsózig at ke áiy dokkándáriá bist sál at o Golshéray dokkándáriá shash sálá gesh naat, bale cha áiy dokkáná Golshéray dokkáná báz géshter démrawi kortagat.

“Nazánán Golshérá kojám karámát yát ent ke áiy dokkán chó démrawi kanagá ent?” Nabi Dádá cha zahrá táb o rés wárt o wati delá hayál kort: “Áiy dokkán o mani dokkán har do yakkén damká ant, dém pa dém ant, yakk warhén dokkán ant, har do jarnal esthór ant, har doénán yakk warhén chizz mán. Á cha man chizz arzánterá ham nadant. Bale angat mahluk áiy dokkáná chó mórá sorit o mani dokkánay jostá nakant. Agan áiy dokkánay démrawiay raptár hamé dhawlá bebit, gorhá yakk róché kayt ke maná wati dokkán band kanaga kapit. Paméshká maná chizzé kanaga lóthit. Allamá chizzé na chizzé kanaga lóthit.”

Yakk róché wahdé AySi (AC) gón laywizay jamádár o lahtén sepáhigá Golshéray dokkáná potert, gorhá á sakk gal but ke nun allamá chizzé bit. AySiá Golshér yakk kágadi shekáyatéay bonyádá sharáb o hirwinay shapokiay bohtámay sará gept o bort, bale hecch sobutay narasagay sawabá chizzé kaláká rand yalahi dát. O cha áiy yalah bayagá Nabi Dád padá gamig but.

Dega róché Rami Gondháya é thilpuni hálay sará ke Golshérá nagdi zarr sakk báz hast o áiy agwá kanag sakk ásán ent, Golshér cha dokkánay déma agwá kort, gorhá Nabi Dád cha galá padán chest but ke á randi hecch nabutagat, bale é randi allamá chizzé na chizzé bit. Bale damánéa rand, báz mardom Rami Gondháay randá kapt o Golshéresh pach gept. Cha eshiá Nabi Dád géshter gamig but.

Chizzé moddatá rand, Ramazán but. Yakk sabáhé, á wati dokkáná neshagat o delá jérhagá at ke anágahá lódhespikaray sará járéay tawár but.

“Mosolmánán! *Majlese Tahaffoze Khatme nabowwatá* paysalah kortag ke á, é sálá Zegrián hecch suratá drógén hajjá naylit o agan áyán Kóhe “Námoráday” rawag o drógén hajjay kóshest kort, gorhá áyáni helápá jehád kanaga bit. Paméshká bist o yakk Ramazán Sharipá, jámah masitá ejtemá bit o cha bist o panch Ramazán Sharipá Zegriáni drógén hajjay dráhén ráh band kanaga bant o áyáni helápá jehád kanaga bit. Handay dráhén Mosolmán ejtemá o jehád har doénán allamá bahr bezurant o wati eslámi parzá purah bekanant.”

É járay eshkonagá rand, Nabi Dád mazanén pegréa kapt. Cha áiy déma gal o gam har doénáni jabzah gendag butant. Tán zandhén sáhatéa áiy déma rangé shot o rangé átk. Áiy dém baré rozhná but o baré tahár. Bale áherá kamm kammá áiy démay tahári rozhnáiy chérá chér tarret o andém but.

Cha bist Ramazáná áia dokkán band kort o ejtemá o jeháday tayári shoru kort. Nókén espétén dazmálé hás hamé rócháni wástá gepti. Do say jórhah godi shodáént o tayár kanáént. Wati jáni sharr shosht o sapá kort o másh o kanagén baróti tháp kortant. Bale pa é habará á sakk kohtig at ke áia rissh per nést, parchá ke áiy hayálá choshén wasshén rócháni wástá rissh sakk zaluri ent. Domi róchá wahdé áia espétdapén pocch per kortant, espétén dazmál sará bast o hákirang o narm narmén buth pádá kortant o watará mán ádénká cháret, ta áia ejtemá o jeháday wástá wati tóká abéd cha risshay per nabayagá dega hecch ayb nadist.

Bist o panch Ramazánay bégahá sajjahén handá ádhahór but ke Golshér gón wati dega lahtén syád o wáresén Zegriá gárhiéa swár butag o dém pa Kóhe Morádá rawagá butag o molláyáni yakk rombéa distag. Cha hamé molláyán yakkéa gárhiay sará tirgwári kortag o Golshér hamá sáhatá mortag o áiy panch syád o wáres thappig butag. Molláyáni rombay mazaniay sawabá payr kanók zánag nabutag. Padá ham lahtén mollá gerag o nezarband kanag butag.

Ramazánay goddhi bégah gón nókén rangéa átkagat. Geptagén mollá yalah dayag butagatant. Golshéray dokkán band at. Nabi Dáday dokkán pach at o cha geráká dapá dar átkagat. O Nabi Dád chárh chárhá sawdáia delgosh at. Anchó málum but, gwashay záná á drájén moddatéa rand dokkándáriay rástén lezzatá mágagá at.

Cháp o sheng: Parwáz, Gani (1995). *Bémenzelén Mosáper*. Bechár chérnebis 124.

Garmén Sáheg

Morád Sáher

Kénagiá wati oshteray báray kolónth pa hashtád kaldará bahá kort, kaldár dazmálay lambá bastant o lánká mán jatant, oshteray kóndh bastant o bázaray tanká borzád but. Áiá chizzé sámán geragi at. Áiay métagay sawdágeray dokkáná choshén alkápén sámán nést. Asorkazáay wahdá áiá cha bázará wátarr kort. Har sámán o tóshagé ke áiá geptagat, drost mán lachán kortant, oshterá raht per kort, kóndh bótkant, tangi sharr mohr bast o dém pa wati métagá rahádag but. Cha bázará dar átk, oshteri jóként o jammáz but. É wahdi magrebay taháriá mán shántagat. Oshter wati delay maylá bárag o chapp o chóthén ráhán goláth borrán at o rawagá at.

Mardom ke éwaka bit, áiá bázén hayálé kayt. Kénagi ham hayáláni rongráhán borzád but o shot o hamá gwastagén rócháni wasshén sáhatán raset. Hamé hayálán áiára gwandhén sáhaté yakk jannatéa bort o rasént, bale é hayáláni jannat chand sáhat at. Damánéa rand á padá hamá oshterá jammáz at o yakk syáhén waddhéa éwaká rawán at. Nun áiá wati delgósh shapay estáráni némagá tarrént, lagget estáráni chárágá. Delá hayáli kort ke é taháren shapá é estár chón trepagá ant. Erán, kaséa esháni pédá bayag ham yáta bit? É estarán bázén habaré yát ent. É pir ham nabant. É chó trepnák ant chéa? Haminchoká shayréay tawaré áiay góshán kapt. Kammé durá galagé dém pa hamé ráhá pédák at. Galagay sárbán yakk pordard o sóznákén shayré janagá at. Áiay shayray sarhál esh at:

*Byá ke zahir maná naylant ent
Romb romba jenekk káyant ápa
Chó sabáhay sártén gwátá
Maná kassa nadant tai shóndátá
Byá ke zahir maná naylant ent.*

Shayr tán hamedá rasetagat ke cha hamáyán yakk zendadeléa kukkár kort o gwasht: “Begwash, arhay begwash sotkadel ke é dursarén ráh o syáhén shap pa bétawária nagwazant.”

Kénagiay hayálá cha estáráni tappásagá béráw kort o hamé shór o kukkáray némagá shot. Kaséá gwashay záná áiy imánay tár dast jatant. Áiára chengá naesht. Gotthi sakk boland o wassh at. Hamé washgotthiá áiára mazanén dardé delá dátat. Áiá sárbánay shayray passaw gón é gálán bená kort:

Bágáni kapót washáwázén
Bétawára wati róchán gwázén
Emrózá wapá néstent bázén
Byá ke zahir maná naylant ent.

Cha Kénagiay dardmandén delá dar átkgén é chárén gál shapay syáhi o taháriá derrán but o shot o hamá galagay sárbánáni góshán ér kaptant. Har doén némagán yakk bétawáriéá mán shánt, tánke galag ham átk o raset.

Yakkéá darráént: “Arhay wájah! Taw cha kai mardomán ay?”

“Kahodá Shahswáray,” Kénagiá jwáb tarrént.

“Taw cha bandená pédák ay?”

Kénagiá gwasht: “Haw.”

“Kolónthay che nehád ent?”

“Báre hashtád kaldár,” Kénagiá gwasht.

“Tará máhig gón? Mára chár dánag beday.”

Kénagiá chizzé máhig áyáná dát o áyán chizzé kolónth. Harkasá wati ráh gept o shot, bale Kénagiay wati gwashtagén shayrá áiy del kodént.

Á wati gwashtagén rócháni yakk wasshén sáhatéay delsóchén tránagéá kapt. É tránag Máhán at, áiy kasániay hambal. Bale áiy sur do sál pésar gón yakk máldaréá butagat. Máhán áiy kasániay dóst at. Á yakkén métagá rostag o mazan butagatant, bale surá rand Máhánay mardá áiára wati métagá bortagat. Máhánay métag Kénagiay ráhay sará at. Yakk baré áiy delá báz merr kortagat ke Máhánay jágahá mán tarr, bale áiá wati delay habar hecch kemár nakortagat.

Nun áiy del nazánay cha áiy jendá gésh at o á yaddhawlá Máhánay bárawá hayál kanagá at ke báren Máhán chón ent? Báren che hálá ent? Máhánay delá angat mani wáhag hast? É yakk swálé at ke áiá gón watá kort bale cha bázén dard o gamán thapp wártagén delá hecch passaw nadát. Padá wat jwábi tarrént ke Máhán hecchbar maná béhayál korta nakant. Man Máhánay chárágá allamá rawán. Hamá shapay bámgwáhay wahdá áiy oshter Máhánay métagay némagá rawagá at.

Máháná ham pa Kénagiá sakk dósti hastat bale donyáay dód ent ke yakk paymá naóshtit. Maróchi do sálá rand Kénagi pa áiy métagá rawagá at. Náháriay wahdá Kénagi, Máhánay métagá shot o raset. Yakk mardomé josti kort.

Áiá sój dát: “Á dhalay démay gedáná genday? Hamá Máhánay lóg ent.”

Kénagi hamá marday sójay padá Máhánay lógá shot o raset. Oshteri mashkay dárá bast. É wahdi Máhán shiray mantagá at. Áiá ke Kénagi díst, hínzaki yalah dát, tagerdi gerrán kort o gedánay pëshgáhá pach kort. Kénagi nesht. Máháná cha durá wasshátk kort, pád átk, sódagé náyá porri kort, kaddahé shiri cha hínzaká ér rétk, áwort o Kénagiay déma éri kortant o wat yakkerrá shot o nesht. Kénagiá cha sódagá yakk daparé ná zort o dapá kort, cha kaddahay shirán goláthé gept, chamm chest kortant o Máháná chárágá lagget. Doén chammi Máhánay déma sakk dátatant, gwashay záná Máhánay déma chizzéay shóhazá at. Máháná sar chest kort. Doénáni chamm dochár kaptant. Kénagiá wati hósh barjáh kort o gwasht: “Taw maná pajjáha káray?”

Máhán gwashay cha wábá pach drahet. Har do yakdegará anchó chárágá atant gwashay záná yakdegará pajjáh áragay johdá ant. Sharren sáhaté pa bétawári gwast. Máháná jwáb dát: “Enna.”

É “enna” pa Kénagiá jwábé naat. Gwashay záná kaséa shelsarén kárché áiy delá jat. Áiá ná dapá jawr butant, dast sódagay tahá hoshk tarret. Mazanén moshekléa dasti cha sódagay tahá dar kort o gón cháderay lambá pahki kort, pád átk, swási pádá kortant, oshteri cha mashkay dárá bótk.

Máháná darráént: “Taw báren náhari nakort? Sáhaté bejall, náhari bekan. Mani lógwájah cha ramagá kayt, garmá sárt kan, gorhá beraw.”

Kénagiá gón borretagén gotthéa jwáb tarrént: “Taw ke maná pajjáha nayáray, pa man é sártén sáheg garm ent. Cha darámaday sártén sáhegá watigay róchay sar sharter ent. Tai sáheg pa man nun sárt naent.”

Kénagiá wati oshter mahár kort o rahádag but, bale nun pádán jwáb dátat. Áiy jend ráhá rawán at, bale áiy ruh chó berrén áhuá hamé dhalay déma wati jetá butagén hambalay shóhazá peryát kanán o serr bandáná rawagá at.

Cháp o sheng: Abdolhakim (1970). *Gechén ázmánk*. Bechár chérnebis 25.

Rawt Ráh o Rawt Shap

Sharap Shád

Bas jump o jólán loddhán at. Shapay sayomi pásay bétawáriá mosáper wáb o wábénag atant. Ágahén mardom yakké dhréwar at ke áiá ridhuá kwahnén Hendi sawté per kortagat o ráhay kandh o béthán sar o chér at, domi á at ke hayál o jérhagáni tahá gár at.

Sapar sháhegánén getanéá bayagá at. Jáhé jáhé dur rozhnáié jalashket, zánaga nabut lógáni darigán sar kasshókén cheragé at yá ásmánay estál atant ke duriá zeminay sará dará butant.

Gazalé ráhá pad, anágahá, na grand, na gerók, mórshanzén hawréay trampán ér dát.

“Ostád! Chekki ke Tankay kawr démá ent,” poshti sitthá waptagén kelindhará áwáz dát. Wábsarén mardom kolkochetant. Basay darigá dhann taháriá hawray chárágá chammesh romborhéntant, padá waptant.

Cha basay kalóng kaláng o ridhuay tawará, hawray trampáni tawár sharriá góshán kapagá naat, bale áiá zánt basay poshtá trampáni pad, basay padán karójagá bant, hamé gappá áiára yakk warhé táhir dát.

Shahr dur pasht kaptagat, áiay tors o bimm ham.

Basá dásht. Áiay del thopp o thápá lagget, bale sepáhigáni badalá do mardom basá swár but. Yakkéá espétén god gwará, chashmaké chammá, kasánén suthkaysé dastá at, domiá ábréshomi dazmálé sará át. Dhill o dábá chó dehkán yá sárbánéá at.

Basay kelindhar áiay gwará átk. “Basá jágah nést, é mardom majbur ant. Tai kashá yakké kammoka nendit.”

“Man do sitthay bárhaw dátag ke kass mani kashá manendit, maná wassha nabit.”

“Má, wájah, nazzikká éra káén, tai mehrabánia bit agan damáné wájahá jágah bedayay,” kelindharay gapp janagá pésar dehkáná mennat kort.

Áiá wati bayg cha sitthay sará chest kort o pádáni démá ér kort. Dehkán, sitthán gwázénán, posht poshti sitthá shot ke hamódá damáné pésar kelindhar neshtagat.

Áiay kashá neshtagén, sharrázáén mardomé at. Basay rang rangén laytháni tahá áiay dróshom zardrang dará but. Hawrá áiay god kammé missetagatant. Kammé chárágá pad áiá basay darigá dhann taháriá anchó hawray chárágay kóshesh kort gwashay hecch gapp janagi naent. Áiá cha áiay kasánén suthkaysá andázah jat ke dáktaré. Kuchagáni dáktarán géshter hamé warhén suthkays gón at.

Dáktará cha kissagá segréthay dhabbi kasshet, yakkéay bondh dhanná kort o áiay némagá shahár dát. Áiá zort. Domii wat rók kort.

“Damáné pésar ke má dhanná hawr o gwátay sará átén, maná gomán but, baniádam abramay démá modám béwas ent.” Dáktar narmgoptarén mardomé át. Áiá dáktaray némagá cháret bale hecchi nagwasht. “Baniádamay yakké domiá sedag o hamgranch baygay tamáshá ham ajab ent. Má ke basá swár naatén, gorhá may wati wati zendagi, wati nasib atant, nun ke basá swár butagén, may mark o zend yakk butagant. Agan é bas chilléá bekapit, máshomá drosta merén, bas haráb bebit, máshomá drost ázára bén. Pa wasshi o salámati sar bebit, máshomá drost wati menzelá sara bén. Nun may drostáni zendagi, nasib o tors watmánwat hamgranch butagant.”

“Maná torsagá naent,” áiá goshád goshádá gwasht.

“Man tahná tai gappá naán,” dáktará lonth gól kortant, segréthay duttáni challahé yalah dát. “Yakk hesábéa becháray chó naent ham. Má é basá swár bebén sharr, swár mabén sharr, may mark o zend may wati mark o zend ant. Agan bas bekpit, lázom naent má drost bemeren. Buta kant kasé thappig bebit, bass áiay dast yá pádé beproshit. Chó ham buta kant kaséay pónzé mabojit. Bale má drosta lóthén ke bas pa salámati menzelá sar bebit o mára hecch mabit, parchá ke may tahá markay bimm modám chó hawrá gwáragá ent.”

“Man gwasht na, maná torsagá naent,” áiá goshád goshádá gwasht.

“Markay gwará harkasá torsit, tará ham torsagá ent, mardom ke torsay ámachá bit, gorhá goshád goshádá gappa kant, tai warhá,” dáktará segréthay duttáni dega challahé yalah dát ke basay tahá láthór warán but. “May drostáni gwará zendag bayagay wáhag yakk warhá ent,” kammé bétawár bayagá pad dáktará darráént. “É hamé tors ent ke maná shapá basay sapara torsit. Maná anchó samá bit ke ingor mani chamm

nazz butant, ángor bas chappia bit, paméshká basá maná beh wába nayayt, mana nazánán taw chón ay?”

Áiay delá hollé chest but. “Man wati gwastá tatkgán? Zánaga nabit. Bándatéá sara bán? Zánaga nabit. Chó, chón buta kant?” Bale hecchi nagwasht.

“Yakké maná taháriá sakka torsit,” dáktará gwasht. “Annun tahári wa basá dhann ent,” áiá gwasht. “Basay tahá anchén deláramén rozhnáié tálán ent ke pa wábén mardomán nátáhiria nayárit o ágahén mardomán táhira dant.”

Dáktará dega segréthé dar kort, rók nakort, bass lankokáni shamá dásht. “Baniádamay tors bass yakké: áiay mark. Bale é gapp hecch bestára nadárit ke mardom chóna merit. Wayléay ámáchiá, delay drikkagay band bayagá, kaynsaray nádráhiá, baré baré maná gomána bit, hamá mardoma merant ke zenday bud o barkatá zebahra bant. Hodá, á mardomána nakoshit ke áyáni zendá maksadé hast. Man mark cha báz nazzikká distag, haminchok nazzikká ke watigi o zenday jósh, chó mawjá chawl janán bebant.”

“Taw mark cha man ham nazzikter distag?” áiá halwat kort.

“Matlab?” Dáktará lankokáni shamay segréth chandhet, padá cháret ke rók naent, áiay némagá shahárti.

“Man wati lógi koshtag,” áiá segréth zort o rók kort, drájén sutthé jati. “Wati lápporrén jan, wati dóstigén jan koshtag man. Taw mark cha man ham nazzikter distag, dáktar?”

“Lápporrén janén, parchá... parchá koshtag taw?” Dáktaray áwázá larzagé mán at.

“Áiay lápay chokk mani nabutag.”

Dáktará pa habakkahi áiay némagá cháret.

Hamé wahdá cha posht poshti sitthá dehkáná tawár jat: “Ostád! Bedár, may jágah átkag.”

Áiay dastá segréth larzet. Por godáni sará retkant. “Dáktar! Maraw,” áiá halwat kort. “Maná torsit.”

Poshtay neshtagén dehkán nazzikká átk. “Wájah dáktar! Berawén. May bázár rasetag.”

Dáktará suthkays dastán zort o gón áíá gwasht: “É marday lógi chokki dardán ent, eshání bázará dáktar nést, bist kilumitar dur átkag mani randá, johda kanán ke mark o zenday é jangá zend bekatthit.”

Cháp o sheng: Shád, Sharap (2020). *Safará dam bortagén ráhán*. Bechár chérnebis 149.

Bibi Maryam o Préshtag

Hanip Sharip

Áiá báz dérán pad wábé distagat, kesás yázdah sálá rand. Wati goddhi wábi hamá wahdán distagat ke omri 35 sál at o nun á 46 sáli pirmardé butagat o maróchi neprálóji dhepárthmenthay nepáday sará waptagat ke chammi nazz butant o wábé disti.

Áiá dist Bibi Maryam o préshtag áiy gwastay zahiráni paymá sahrá ant. Moj, danz o gobár poshtá pasht kaptagatant, tabd o lewár o tonn áiá déri ér bortagatant o maróchi basshi jambaráni sáchaná péshi sáheg gwashay moddatéay wadará pad átkagatant. Áiá doén pajjááh áwortant. Áiá belóthetén ham doéni shamosht nakortagatant. Áiay 35 sáláy wábay mozz do áshnáén o mahramén chehrag; Bibi Maryam o préshtag ke kasániá beger tán 35 sáláy hamok wábay pand áiá hamesháni nimmóná gwázéntagat, maróchi yázdah sáláy wadará pad wátarr lógá átkagatant.

Bibi Maryam modámién dhawlá cha préshtagá gámé démá óshtátagat, bé trekk o tawár, áiy mudáni sará máhekán ér retkagat o chammán drájén menzelay sapar angat ér at. Áiá Bibi Maryamay chamm delá naksh kortagatant. Cha Bibi Maryamay espétén godán rozhn balagá at. Áiá anchó gomán but ke Bibi Maryam karpásay pollán o mómay bálóán hasár kortag, o wárdhay tahá kápuray bó ham átár at. Áiá dist Bibi Maryamay chamm mani dáyálesesay meshiná sakk ant. Meshin garr garr kanagá at. Áiay dastá jatagén payp sáh kasshagá atant o hón hamé paypáni komakká cha meshiná gwazag o sáp bayagá pad é dega paypáni komakká wátarr kanagá at. É meshin áiy gotthag atant o á hamesháni barkatá wati ketábay rérhiá télánk dayagá at.

Á delmánag at ke róché na róché hajjá rawán o hamódá wábé gendán. Ásmáná shénka bant, gwát pa tabé bit, borzén kóhání boná, rékestánay bendátá, man, arabi god, oshteray mahár kanag o wábay halásiá sári... shap kapagá pésar, man rékestáná gwázénán o Bibi Maryamá hamá kappá sara kanán o padá chammagáni bonzeh, rahmatáni sáheg, shiray

jó, enjir, tud, bale... bale áiá zánt ke hajjay rawag pa áiá mazanén gappé parchá ke áiy doén gotthagán jwáb dátagat o á dáyálesesay meshinay sará wati zendagiay róchán hillabaláh dekkah dayagá at. Áiá zánt ke maná haptagé yakk randé é meshinay déma allam házer bayagi ent o é grán o tahnáén sáhat saggagi ant, bale wahdé ke á maróchi pa dáyálesesá átk, gorhá áiy wahm o gománá naat ke man wábé gendán.

Bale á é gappay sará sakk hayrán at ke préshtagay omr hamódá 35 sáláy sará óshtát, na kammok sarhakká é kapp, na pohlá á dém. Á hamá dhawl at ke 11 sálá sári at. Áiá hósh at ke man o préshtag yakkén wahdá rostagén. Hamok wábá doénán ke dhikk wátag áyáni shawr, padyánk o gwázi yakk butagant.

Áyán gwandhóia beger tán 35 sálá ném omray sapar jatagat. Doén yakkén omrá atant, paméshká áiá modám máret ke préshtag mani domi brát ent o Bibi Maryamay kerrá ent, bale némróchi garmén sáhatán mani shóháza dara kayt. Bell toré á préshtagay hamrang naat, bale padá ham é gappay sará saddak at ke maná ásmáni omré dayag butag o donyáyá ráh dayag butagán. Á préshtagzádagé, cha ása jórh butag o é donyáay hákién mardom hecch naant. Á sharter ent. Sajjahén jambarzádag ant. Á, cha sajjahén negáh o dazjanián borzter ent o áiá modám hamé máret... o á cha sajjahén ensánán sharter at, bale...

Bale aslá chó naat. Áiy sajjahén omr rérhiay sará ketáb bahá kanagá gwastagat o Kamálá modám áiára hamé sarpada kort ke taw dróga banday. Rérhiay sará ketáb bahá kanag tai baht ent. Pa mardomán chamm romborhénag tai talab ent. Taw aslá ketáb bahá kanagá, wat ham bahá butagay, bale tará báwara nabit. Taw é gappay mannagá tayár naay, paméshká taw wati donyáé jórh kortag, watgarhén donyáé.

Á modám gón Kamálá arhet. Áiá gón Kamálá dochár kapag hechbar wassha nabut. Kamálay lógay rawag wati jágahá, á Kamálay klénekay nazzikká ham nagwast. Áiy lógá harkas bimmár butén, har dhawléen nádráhiéa begeptén, á do do ganthah Séwel Hespetálay mocchiá róchay sará óshtát bale Kamáli tawár pera najat. Aslá á o Kamál jenn o gandákó jórh butagatant o padá áiá Kamál pakár ham naat, áiy wábán á hechbar ham tahná nakort o áiá é gomán ham nabut ke maná mardoméay hájat ent. O cha wati truzátká bésahay próshagá pad áiá wati wábáni máná cha kassá nalóthet o wati wábáni donyáay báhóth but.

Bale mósom modám sáchána nabit, jambar modám rahmata nabant. 35 sáláy yakk bégáhéá, á wati ketábáni rérhiá dekkah dayán, lógá áyagá at ke áiy kamká dardé chest but. Eshkar atant ke tachagá atant o padá hespetáláy halás nabayókén sapar bendát but o á béwas but ke pa Kamálá dast shahár bedant, donyái mardománi mohtáj bebit. Dega, tán yazdah sálá kojám Séwel Hespétáláy mardomá á moptá dáyáleses kortagat agan neprálójiay dáktar, Kamáláy sangat mabutén. Taw gwashta kanay ke agan á Kamáláy truzátk mabutén, eskulay hedhmástará áiy nám anchó kasshetagat ke tapriay ganthiá tawár kort o á pasht kapt.

Bale áiá mark modám wati kashá wápént, áiy delá man do mardom án. Doén sohbá máhallah páda káyant, cháha warant o kára sara gerant. Áiá kamm kammá watára grán grán máret. Modám gón Kamálá gwashti ke man jóné baddhá ent o mani kópag jahl rawán ant o zór jwáb dayagá ent. Áiá dam pa sáhat gelaga kort ke kashay hecch mardom maná kópag dayagá tayár naent.

Kamálá modám áiára lógá áyagay saláha jat o cháhé wárent o cha kléneká roksata kort, bale mardom gwáh atant ke wahdé á ráhá shot gorhá gerrán gerrán at chó ke mardéá janázahay tahtay saré kópaga bebit o é dega bahr zeminá gerrán bebit.

Áiy lógay mardomán dega tamásháé dist. Á tahtay sará anchó wapt, gwashay áiy kashá nonnoké waptag o á delwárag ent ke wábay tahá lagati madayán o makosháni. Áiy shap sajjahá pa azábi gwantant o pada áiá shapáni bówábiay théki raset. Wábá áiy chammáni dhass béhayál kortagat o hamé sáhat o sáláni tahá áiy mardomán á shamoshtagat. Bibi Maryam o préshtag cha áiá béhayál butagatant, na Bibi Maryamay kolaw átk, na préshtagay darak hastat. Némróch atant ke ás atant, shap atant ke barp atant.

Áiá bázén máhéá wadár kort, zór wáb gendagay johd kort, kágad o karráchay niyyat bast, bale hecch pa hecch. Nun wa á ganter delwárag but o padá áiy delá hajjá rawagay niyyat bast. Áiá kolloké gept o zarray chenag o ér kanag bendát kort, bale áiá wati lógay hecch mardom hál ham nadát o padá á at, dáyálesesay meshin at o porrén yázdah sáláy kórén keshk at.

Kamál o neprálójiay dáktar ke dochára kaptant é gappay sará allam jérhetesh ke á kojám chizz ent ke éshiá zendag dárágá ent. Dega, mardom do sálá rand cha dáyálesesá bézara bant o marká arzánter sarpada bant, bale eshiará gwashay sál kasshagay hammáli rastetagat o domi némagá, hajjá rawagay omét róch pa róch twángerter bayán at.

Áiá zánt man é shahray bandig án, cha é shahrá dhann shot ham nakanán. Dhann wati jágahá, á Kamálay hasará ham yalah korta nakant o áiá é ham zánt ke hamok mordashámiá áiay lógay mardom pátiáyá drájkashter kanán ant o nun do sál at ke áiay lógá chellé dárágá atant bale chellé at ke do sálá rawagá at. Bale á é gappá sarpad naat ke kay meragi ent. Áiá wa hajjá rawagi at. Chó mabit ke á hajjá berawt o edá kasé sáh kasshagá band bekant, áiay wábáni rangá.

Á hamé gelagá Bibi Maryamay kerrá kanagá at, porrén yázdah sáláy abétki o delranjián záher kanagá at o á nóki préshtagá jost kanagi at ke kojá butagay ke mardoméá áiay sardén peshániay sará dast ér kort. Áiay chamm pach butant, disti ke dáktar wárdhay tarr o tábá átkagat. Áiay kash o kerray mardom, wárdhay doén háus jábar, nars, rejesthrár sajjahá gón atant. Dáktar áiá jost kanagá at bale áiay góshán tawár narasagá at o padá áiay delá dáktará haptád sarag per at, áiá dáktaray sará sakk bad áyagá at. Yázdah sálá rand átkagén wáb dáktar o áiay mardomán wati harján jatagat. Áiá wati chamm padá band kortant, á wati wábay shóháza dar átkagat bale wáb moján gár bayókén sarhakkay paymá bégwáh at. Áiá wábi padé ham nadist o pa nádelkasshi wati némwábén chammi kalahé pach kortant.

Dáktar angat áiay saruná óshtátogat. Wárdhay bachakk áiay hónay peshará tappásagá at o narsá hesthri shith gón at o nebeshtahá arhetagat. Áiá wati pajjáróké dist, Kamál áiay nepáday sará neshtagat.

Áiá gón Kamálá gwashag lóthet ke tawe Kamálá dróg bastag o maná gwashtag ke taw láwáresé ay, taw watgarhén donyáé jórhéntag, tará Bibi Maryamá yalah dátat, préshtag tai brát naent, tará béhayáli kortag. Taw mani lógá kukkár kort, maná ganóké gwasht, wábáni donyáay górpattay nám dát o man, man hecch nagwasht, piskag nakort. Mani wábán maná yalah dátogat, mani kerrá sháhed o gwáhé néstat ke man byáwortén. Mani shóházay dar band butagatant. Bale maróchi... maróchi maná padá bashárat bayagá ent ke maná préshtagáni omr gón ent. Man maláekatáni shahray goddhi sahdár án ke pa radi zeminá átkagán, ás mani chammay rozhn ent, man belóthán é sajjahén donyáyá sótka kanán o tawe Kamál ke mani sará hechbar báwaret nakortag, tai delá mani gapp ganóki butagant. Maróchi tai démá kukkára kanán o gwashán ke man cha é hákién ensánán borzter án, man ásmánzádagé án. Shomá sajjahá mani mohtáj ét. Mani sawabá zendmánay kár o bár hasant. Man mabán na taw bay, na dáktar o na ke é azábén garr garr kanókén meshina bit. Man án ke jambar ent, man án ke dróshom ent.

Kamálá dist á dáyáleses meshinay némagá eshárahá ent o padá chizzé gwashagay johdá ent, gorhá hamé sarpad but ke Hosayn mani derá áyagay gelagá ent. Kamálá Hosaynay nám tawár kort o padá é gappi bená kort ke maná kár butag, dazgatth butagán, dáktaray thilpunay hál maná dérá rasetag o padá Kamálá dega bázén ozré pësh kort.

Áiay delá Kamálay tawár durá, cha diwálay hamá kappá pédák ent o padá áiá anchó gomán but ke é tawár mardomani kukkáray tahá ér rawagá ent, méná kapagá ent. Áiá baren chónaká Kamálará gwasht: “Man tai tawará eshkonagá naán.” Kamálá wati tawár borzter kort bale Hosayná samá nabayagá at o padá á dwárag wáb kapt.

Nun áiá yakk baré padá wábé dist. Áiá Bibi Maryam o préshtag distant. Bibi Maryam hamá rangá at, bale préshtag nun pir butagat, omri kesás 46 sál at bale Hosaynay paymá piriay harján butagat. Hosayná bechkandet. Kamáli wati zehnay damk o kóthián shóház kanagay johd kort bale besób but. Damk tahár atant o lógáni darwázag band atant. Eshíá pésar ke áiá wati chortay mahri tátkén, préshtag déma kenzet, áiay dastá lahtén nók sraptagén ásomí poll atant, préshtagá poll kashay thébalay sará ér kortant. Polláni bó kóthiay mojay tahá pa Hosayná mestágé at, bóá áiay del dam dát o padá préshtag kammok démterá átk, áiay nepáday sará nesht, áiay mudí samártant. Dapi pahk kort. Létári sáp kortant o dasti zort, wati dastáni delá kort o senagá dáshti. Hosayná chamm chest kortant ta disti áiay páduná óshtátagén Bibi Maryamay chammán áp dar áyagá at o préshtagá wati sar jahl jatagat. Áiay drájén mud kópagán ér atant o bánzol jahl kaptagatant. Mómay báló áp bayagá atant o karpásay poll ás geragá atant, bale kápuray bó mast bayán at, gobár o danz waddán at o sarjamén 46 sálay tahá é awali wáb at ke pa del o setk Hosayná mardoméay talab but. Áiá bétawáriá mahramé áwáz dát, bale áwáz ásomí polláni ramán tán kammé dérá ráh gept o padá ásomí polláni hawr bendát but o áiá máret ke sáh kasshag pa áiá gránter bayán ent o á sáh kasshagay gránén sáhatáni shekár but. Bale poll at ke rechagá atant, sáh at ke mán gisshetagat.

Dáyálesesay meshin garr garr kanagá at, wárdhay garhiay thekk thekk waddetagat, pankahá wati parrag tézter kortagatant, hamé kukkáráni tahá nars o wárdhay bachakkáni tach o tág hór kaptagat. Dáktaray pëshániay héd o krechkén dém áiay chammáni déma moján gept, moj at ke baláhé at, gobár at ke déhé at o padá anágat dáktará áksijan másk áiay dapá dát. Aksijan selendhar esthárth but, bale áiay delay drikkag

band butagatant, áiy chammáni kós hamá jághá óshtátogatant, chammay omr kotthetagt. Áiá cha donyáyá sapar kortagt.

Dáktará gón nákamén déméá wati mardom cháretant, sajjahénáni lonth hoshk atant. Dáktará Kamálay kópagay sará dast ér kort, Kamálay chamm namb atant, Kamálay watsarén dozhmen mort bale Kamálay chammi arsig kortant. Áiá Hosaynay pachén chamm band kortant. 46én sáláni wábay kandili kosht, cháderi zort o Hosaynay déma peri dát.

É nedárag ke kashay nepáday sará waptagén gwandhóay pirzálén hamráhá dist, gorhá zár zárá gréwagá lagget. Áiy gendagá gwandhóá ham dap pach lagósht. Kamál, dáktar o áiy estháf hayrán butant, áyán nazánt ke é pirzál chéá grewagá ent? Hosayná chón pajjáha kárit? O edá pirzálá hamé gapp sakk gir áyagá at ke maróchi dáyálesesá sári é mardomá pa mehr áiy némagá cháret o pa wasshén tabéá salámi dát o gwandhóay háli jost kort, dáktar o Kamálá was kort ke pirzál bass bekant, bale...

Drájén sáhaté gwastagat. Kamálá tán é wahdi wátarr nakortagt o na ke dega mardomé o kas o wáresé átkagt. Paméshká mordag angat ér at. Pirzálay hiskáragáni tawár barjam at, wárdhay tahá meshinay garr garr band butagat, payp yakk kerr butagatant, wárdhay garhiay tawár yaddhawl at o Kamálay áwortagén ásomi poll pankáay gwátá dur sheng o sháng kortagatant.

Cháp o sheng: Sharip, Hanip (2014). *Tirándask*. Bechár chérnebis 155.

Ensán o áiy Chágerd

Pisshi o Pirokó

Monir Ahmad Bádini

Lahtén wahd nagwastagat ke may nókén keréhi makánay tahá yakk pisshié gón bidallet. O é chosh but ke har shap wahdé má pa shámay nánay waragá neshtén, barándhahay borzá cha kóthiay róshendáná pisshiay myáón myáónay tawára átk. Gozhnagén pisshié at ke gón nánay bóá cha nádrostén geséá átk, barándhahay sará sráp kanán may kóthiay jálidárén róshendáná myáón kanán wati sari ér kort ke áiy chamm chó cherágá laggetant o áia, wati barótán sorénán sakkén myáón myáóna kort o padá wahdé á cha may némagá náomét but ke má áia haddh o nánay lonkahé nadayén, á myáón myáón kanán pa wati nádrostén gesá rahádag but. Balkén á bazzag cha edá ham náomét at.

Anchá man lóthet ke pa áia nánay kapp o chondhé beshánán, bale mani janéná gwasht ke náni maday, dwárag héláka bit, harwahda kayt. Man wati janénay rázi kanagay kóshet kort ke badbaht gozhnagén pisshié, má ke nána warén áia bóa zurit o á may róshendáná kayt o chamma dárít o myáón kanán omét o náomét padá rawt... Che parké kapit agan man pa áia kappé nán nároshtay tahá charp bekanán, beshánán?

Bale mani janéná mani gapp namannet. Mana nazánán áia cha pisshiay rangá ham chéá bada átk ke áia maná ham naesht ke pa áia lonkahé nán beshánán?

Balé wahdé ke pisshi padmánpad may nánay waragay wahdá róshendáná myáón myáón kanána but, man wati janén gwasht ke man é sahdaray é náométiá saggeta nakanán, man pa eshiá nánay kappé shánán ke bell sahdár sérlápa bit.

Agan hélák but o har rócha átk, é chizz shartera bit, parchá ke mana zánt ke may gesay tahá moshk ham báz ent, agan pisshi láhó but moshkání hayra namánit. Bale wahdé man nánay kappé bórént ke pa pisshiá shánáni, mani janéná mani dast dásht o gwasht: “Gomi kan, maná cha áiy myáón myáónán bada kayt o taw zuray áia nana dayay. Man tará naylán. Hodá bejant eshiá ke har shap may náná zahra kant o

kayt róshendáná wati buzá éra kant... O dwárag tai rahmdeli bená bit o taw har shap wati nánay waragá nazánay o pisshiy myáón myáónán gósha dáráy. Man tará naylán, bell gomi kan.” Áiá wati dast gwátay tahá pa pisshiá shánt ke “Dur bay, mordár!”

Bale pisshi tán é wahdi bazzag o láchár láchár róshendánay sará myáón myáón kanán may mard o janénay jérhahá sayl kanán o gósh dárán at o yakdamé wahdé áiá maná dist ke man pád átkán, áiá chopp kort. Balkén áiá omét but ke man áiá náné dayagá án... Bale dwárag wahdé mani janéná mani dast dásht, á padá náomét but ke pa áiá nán dayag o nadayagay sará tán é wahdi jérhah at. Nun áiá wati sakkén sakkén myáón myáón dwárag bená kort. Man áiay sayl kanagá pad gón wati janéná gwasht: “Taw nazánay gozhn chónén chizzé. Gozhná cha pisshiy delá jost kan.”

“Bahtáwaria kanay gorhá beraw bedayi, man tará nadarán.” Mani janéná cha mani habarán bazzag but, áiá maná ejázat dát ke man pa pisshiá chondhé nán beshánán. O wahdé man nánay thokkor brándhahay sará shántant, pisshiá setthán o kapán thokkor zort o wántant.

Cha rahádag bayagá pésh á yakk wár dwárag róshendánay sará átk o yakk myáóné jati o rahádag but. Pisshay hamé sharáratay sará man gón wati janéná gwasht: “Sayl kan, taw gón é sahdará enkas mazanén nékié kort, nun á tai mennatá geragá ent.”

Dwárag har shap pisshia átk, cha may gesá sérlápa but o shot. Nun may jendá áiay áyagay entezár at ke baré baré á dérá átk, bale áiay nánay bahr má esht o wahdé áiay myáónay tawára but, má nánay tokkor brándhahá shántant.

Yakk shapé má nán wárt o halás kort, pisshi nayátk. Má zánt baré baré á déra kant. Gorhá má áiay entezára neshtén o dam pa sáhat may chamm róshendánay némagá borza butant ke nun má áiay zerhókén chammána gendén ke daméá goddh á kayt, bale tán é wahdi á dará naat. Dwár may makánay habéliay darwázag kaséá jat o man pád átkán darwázag bótk. Sarhakkay bejliay rozhnáiy tahá man yakk pendhóké wati habéliay darwázagay dapá óshtók dist ke gón mani gendagá gwashti: “Wájah! Man do róch ent ke gozhnag án, agan nánay bákóé hast, mehrábáni bekan...”

O man dist ke é pirén pendhóké at gón latthá, latth o band kanán tán may darwázagá watá raséntagati, nun cha áiay damay tawár o hiskagá málum but ke á cha durá áyagá at. Áiay espétén rissh o kamzóriay gendagá maná rahm átk o man átkán o har chenkas nán ér at, man

pirokóay bagalá dátant. Pirén mard sakk wassh but o latth o band kanán rahádag but.

Man átkán o tán é wahdi kóthiay tahá naneshtagatán ke pisshiay tawár but bale maróchi dráhén nán man pirokóará dátant o yakk gozhnagén baniádaméa nán dayagay wahdá maná yát nayátk ke gozhnagén sahdaré ham kayt.

Man hayrán bután ke chón kanán? Bale nánay yakk bákóé ham namantagat. Paméshká man o mani janén wat náomét butén. Pisshiay myáón myáónay démá, má sharmendag atén ke enshapi áia nan naraset, paméshká má cha wati nán waragay kóthiá domi kóthiay tahá shotén o pisshi pa myáón myáón kanagá esht ke tán dérá pisshiá myáón myáón kort o mani gósháni tahá áia tawár áyán but. Maná sakk rahm átk ke é sahdár maróchi gozhnag mant.

Armán ke pisshi mani zobána póh bebutén, man áia gwashtagat ke maróchi nán pa taw namantag, bándá shapá pa taw zalur nána kellen. Maróchi tai bahr yakk nádráh o pirén ensanéa bortag ke á ham tai warhá gozhnag at.

Bale pisshi myáón myáón kanán tán dérá róshendána óshtók but o wahdé náomét but, man dist áia sráp kanagay tawár brándhahá but. “Bezán á náomét rawagá at,” man hayál kort.

Domi shapá má pisshiay entezár kort, bale pisshi nayátk. Sayomi o cháromi shapay entezára ham pisshi nayátk. Pisshiay darak nabut ke taw mortay yá zendag butay.

Cháp o sheng: *Ásáp*, Kéch, Dasambar 1992. Bechár chérnebis 203.

Karkénk

Gaws Bahár

Tán é wahdi man dahé karkénk nachetagat ke maná lashkari darésá póshetagén chár sepáhigá mán ropt. Yakkéá mani baddhay lach chandhet o hamé dahén karkénk zeminá rétkant. Man pahk bah mantán ke eshán ché begwashán ke tupaki kondákéá mani baddhá tawár kort o zeminá nazz átkán. Padá har chárén sepáhigán maná gón mosht o lagat, kondák o nalán tán hamá wahdá mán bandán kort ke man tostán.

Wahdé man sodd kort ta man tánahá kuliéay tahá kaptagán. Pa man na sharrén pashké sar átkag o na ke gehén shalwáré. Mani dastay pásgó o páday chawatth Hodái mál butagant. Man biccháréá kaptán ke gón man chosh parchá but. Mani gonáh ché at? Bale mani sar hecch chizzá per nabayagá at.

Karkénk wa choshén chizzé naat ke eshiay chenag yakk anchén baláhén jormé bebit ke mani dhawlén mardomé janag o tánahá band kanag bebit o na ke é kandi choshén kandié at ke edá áyag pa lashkari sepáhigán dega tahrózi gappé bebit. May mahlukay kasánsáli o mazanomri doén mán é kandiá gwastagant.

Haw, yakk parké hastent ke man kasániá mán é kandiá pa tarr o gardá, pa sayl o sawádá átkagatán o maróchi pa rózigay shóházá. Buta kant ke choshén béhayrén rózig mehrabánén sarkáray béshtarapi bebit? É gapp ke yakk chárdah jomáet wántagén mardomé kandi pa kandia gardit o karkénka chent o chár gabarra kamaénit, pa may molkay nékén sarkará sharrén gappé naat. Paméshká sarkáray lashkari sepáhigán maná é mazanén hatáay sezá datag?

Delá biccháron kort ke kasé mani kuliay nazzikká kayt, josté geráni ke mani hatá ché at ke maná edá árag o band kanag butag o man tán kad é kuliay báhótha bán? Bale kass mani nazzikká nayáyagá at. Man chó hónigá éwaká hamé kuliá band atán. Hodá bezánt parchá mani delá yakk torsé chest but ke mani chamm wati maylá dast o pádáni némagá

shánk geptant ta maná choshén sellén hawpéa ham gwar najatagat ke cha áiy torsá kass mani nazzikká mayayt, abéd garibiy hawpá.

Man é kahrén shap mán tánahá chón gwázént, mani delay bona zánt. Yakk némagé mani jenday gand o gasarh mán kuliay kondhéa ér atant o domi némagá makesk o porían maná anchosh mán bastagat ke ché begwashán. Lashkari sepáhigán maná inkas takánsari nadátogat ke é makesk o porían dátogat. Áyan maná jatag o tóséntogat bale eshán maná pa sodd o samá karyáb kortagat. Hamé kuliay tahá yakk gandalé cha man sári ér at. Hodá bezánt kojám bazzakárayg at. Eshiy nedetagén bóa sar gwát dátogat bale cha makesk o poríani takánsariá man baré baré hamé gandal pera dát o baré baré kuliay tahá chó jallaká chakarretán.

Nun domi róchay dah baj at. Man zikkén atán ke gozhnag o tozhnag o béwáb atán o gwashay záná kassá é gappay samá néstat ke mán é kuliá hónigé band ent.

Anágat, tánahá yakk sepáhigé mani déma gwast. Mani chammán do rók áwort. Man nóki delmánag atán ke cha eshiá chizzé pól bekanán ke eshiá wati rástén dastay do mórdánag wati lontháni sará dásht o maná bétawár bayagá kati kort. Man é sepáhig pajjáh áwort o áia maná ham sharriá zántogat. Hamé sepáhig domi randá padá wati baddhay Kaláshankópá chandhénáná mani kuliay dapá nazzikterá gwast o pa halwat darraénti: “Bábol! Shográ beger Hodáyá tai sará rahm kortag. Annun kaláké bit náko Tangahi...”

Áiy gapp pilah nabut o á déma shot. Nun gwashay záná maná takánsariá zort. Chosh naent ke náko Tangahiá mani arzi dátog? Man nákoáy rózigay sará orosh áwortagat? Hatman náko Tangahiá badmáshi kortag.

Man nun pa nákoá cha zahrá gwát geptagatán o áiy pirén zál o nyárhien jenekkáná lahtén keshtagén zá o bad dát. Kandíá karkénk haminkadar báz at ke man o náko Tangahiá sáláni sál bechetén, nakotthetagat. Nákoá moptá maná chó karyáb kanáéntag, nákoá Hodá anchó karyáb bekanát.

Man nun nákoáy sará norondhagá atán ke hamé sepáhig padá mani nazzikká gwast. “Ché gwashtag náko Tangahiá?” man zutt zuttá pól kort. Mani anisshag krechk tarretagat.

“Hecchi nagwashtag. Á bécharag sohbi...” Sepáhigay gapp padá kappi but. Maná nun gwashay záná ganókiá gept. “Nákoá hecch nagwashtag. Á bécharag sohbi...” É drahén labz pa man chách atant.

Hamé sepáhig padá mani nazzikká gwast bale dhanná kasé óshtátogat záná ke mani pól kanagay dijá áia hecch nagwasht o bétawáriá gwast. Nun mani jánay poth pád átkagatant. Man kuliay simbandén darwázagá

lecchetag o óshtátogatán o hamé simm mohriá dáshtagatant. Wadárig atán ke sepáhig byayt o maná sarjamén hálá bedant. Sepáhigay sayén dánkán maná é wa samá dát ke nákoá mani arzi nadáttag. Albat, náko béchárag sohbi... É dánkán maná biccháréa dawr dát.

Sepáhig nayáyagá at. Náko béchárag sohbi mortag? Náko béchárag sohbi chó manigá bandig kanag butag? Náko béchárag sohbi... Man bicchára atán ke hamé sepáhig padá gwast bale gwashay é padi pa móh at. “Náko béchárag sohbi... ché butag?” man zutt zuttá pól kort.

“Lashkari sepáhigán tirbáran kortag o koshtag,” sepáhigá darráent.

“Ché...é.” Mani del ér mort.

“Haw, náko karkénkay chenagáy jormá tirbáran kanag butag,” sepáhigá maná hál dát o déma shot, bale mani delá gwasht ke annun zeminay dap pach bebit o man ér berawán.

Man moptá nákoáy sará shakk kort o áiy lógi o jenekk zá o bad dátant. Man pashómánía goh bwártén. Mani hayál pa nákoáy pirén langén zál o doén nyárhien jenekkán shot ke áyani róziay katthók zálemán wati harján jatagat.

Nun man é wa zánt ke man parchá band kanag butagán bale é gappá mani sar per nabayagá at ke anágahá karkénkay tahá kojám sharri átk ke áiy chenag cha hóna zyát hatáwári ent.

Zi mani karkénk chenagay awali róch at bale náko Tangahíá dér at ke hamé dandáyá at. Maná yát ent ke sálé sári man gón lahtén sangatá kandíay nedáragá átkán, ta awali randá náko, karkénkay chenag o mocch kanagá dist, hayrán bután chéa ke edá hechbar kassá karkénké nachetag o mocch nakortag.

Sadán sálá é karkénk anchó kandiá sohrchakén rékay sará kapók atant. Kassá buchéay jost nakortagatant. Haw, baré baré gwandhóán chetag o watmánwatá mérhéntag o próshtagatant.

Man pa wati hayrániay dur kanagá chá nákoá jost kort.

“Bábaló! Lápay sók ent, lápay.”

Nákoá yakk katrahé wati chamm chest kortant o maná cháret o wati dasti lápa jat. “Man pirén mardé án, kár o dandá man korta nakanán. Taw wa zánay mani gesá mardénzahg, Hodáay ganj ent, kass nést. Doén nyárhien ant ke é pa kára degaray gesá dém dayagá maná dela nabant. Donyá haráb ent. Tai tru ham nun cha pádán shotag ke yakkéay gesá razáni moshtagat o maná komakki dátogat. Man wat hayrán atán ke nun ché bekanán.

Hodáyá wat rahm kort. Beshakk, Hodá rózigrasán ent, Bábaló. Áiá baren cha kojá yakk mardé áwortag ke kwahnén ásen, kwahnén champal o labbarh, kalandhi o karkénk pa bahá zurit. Paméshká man pa watá laché gwaptag o hamok sohba káyán tán bégáhá dahé bisté man karkénka chenán ke maná bisté kaldára rasit ke yakk beléá nán o pimmáza bant.

“Dahé bisté man karkénk bist kaldár?” Man hayrán mantán. Bápári ham sharren náthapé.

“Man chéé, bábaló! Yakk man do sér o ném ent. Hodáyá ham chónén wahdé áwortag ke pa beléay nán o pimmázá bist kaldár ham kamm ent.” Nákoáy dap gappá at o dast téziá kára atant. Á yakkói dapbandén karkénkán chenán o lachá kanán at. Má tán dérá hamé hashtád sáligen marday goshádkári dist o padá nákoára “Alláhay amán” gwasht o démá shotén.

O porren sáléá pad wahdé man wati wánag dar bort o pa sarkári nawkariá Kéch, Shál, Karáchi o Eslámábádá mokhtalefén kárgesán sag janag o gorbag eshkél kanagá pad gón nákamén deléá lógá wátarr kort, hayrán atán ke che kár bekanán. Nawkari pa má garibán chó enjiray pollá at o may shahrá kárjáhay nám o neshán néstat o mani dhawlen wánendahén mardom pa wándhahiá paym nabutagat. Paméshká parandóshigen bázén bicchár o pegran mani hayál náko Tangahiay némagá bort.

Zi sohba man yakk laché dah kaldára zort o dém pa kandiá rawán bután. Man sharriá samá kort ke mahluk maná hurt hurtá chárágá ent. Gwashay záná maná gwashagá ant ke angat bwán géshter.

Wahdé man kandiá sar bután yakk randé mani chamm pa náko Tangahiá shánk geptant bale dur durá ham áiay gwáh néstat. Albat, lashkari sepáhig kandiay nazzikká zeminá máp kanán o tambu mekk kanán atant bale cha eshán besamá, man dém pa wati rózigá shotán.

Maróchi man mardománi bázén mennat o layláyá pad, gón hamé mánzamániá cha tánahá yalah kanag bután ke áendagá hechbar kandiá karkénkay chenagá narawán. Cha tánahá áyagá pad, man joptá bázará átkán ke chizzé begerán o bwarán. Do róch at gozhnag atán.

Wahdé man bázará sar bután, mani chamm watsará karkénki séthay dokkánay némagá shánk geptant, ta áiay dokkánay démá do lashkari móthal cha karkénká chakár, óshtátogat.

Cháp o sheng: Bahár, Gaws (2003). *Karkénk*. Bechár chérnebis 181.

Hasan Sól

A. R. Dád

Mazanén dárú o darmánéa pad ham, áiy nasibay cherág nashahmet, na ke áiy janéná choshén ráh o daré eshkot o ráh nakapt o nashot.

Áherá yakk róché áiy kárgesay kár kanókén sangatéa áiará sój dát ke “É shahray kohdémá, gwashant konaray drachké hast. Hamáiy sáhegá agan taw shapé o róché bejallay, tará allamá chokka bit.” Á wa chónáhá pádáni sará óshtátagat, padá poshpadeáy gamá, panch sál porrén, áia watá cha tahá wártag o russéntagat. Áia hamá sohba róchéay roksati kágadé nebesht o wájahay thébalay sará ér kort o rahádag but.

Janán o próshán, jost o pors kanán, áher á hamá konaray sáhegá pojjet. Gwashay pa áia baheshtay darwázag pach but. Yakk baré wa shamoshti ke edá chéa átkag, parchá ke sarjamén róchéay janag o próshagá pad, á anchó zhand at gwashay áia wati hecch gón nést. Gón drachkay tekah dayagá, áiy chamm band butant. Yakk wahdé ke áiy chamm pach butant, enseritagén shap o jangalay tahária syahmáré áiy arwáhay bandán ráh dát. Yakbaré padá áia gón wat jérhet ke “Man edá chéa átkagán?” Á gwashay cha har chizzá perámósh at. É ham zánagá naat ke “Man kay án? Kojám zobána gappa janán? Mani halkay hadd o simsar kojá ant?”

Á chopp but o pád átk, konaray chéra óshtát o cháreti. “É pirmard man gwashay pésará ham distag, bale maná gira nayayt kadi o kojá distag. Begenday wábá distag,” áia delá hayál kort o tákáni marzagá lagget. Á nun shodá ham geptagat. Áia gón wat zortagén tóshag máhallah halléntagatant. Gón konaray lobbén baráni gendagá áiy dapá áp dát, dasti bort ke yakk o do besendán ke tawaréa serrént.

“É tahária taw edá óshtátagay, ché lóthay?”

“Man, wájah, bémorád án. Maná poshpad nést. Mani kahól maná tazhna jant ke man námardé án. Man kojá kojá nashotagán, kai kai dar nathokketag. Man é hoshkén dast zortag o tai dará átkagán ke taw eshán besabzénay.”

Konará darráént: “Gón mane Hasan Sólá é kawlá bekan, agan jenekké bit, gorhá mani deshtár ent, áiy námá ham Nókmadinah bekan. Agan bachakké bit, taw bezán o tai jan.”

“Na wájah! Taw harché baksháay mana zurán o hechbar ham cha wati zobáná nabajján. Man zobánmókén thakkéay mardomé án.”

Nun róch dar átkag. Gón jangalay zémerén sohbá Hasan Sól ham chopp but. Nun á trahetagat o árám at. Ê kapp o á kappá chárágá at.

Gón borzén tawaréá gappi jat, o wahdé cha thébalay démá éren kágadán chotthet gorhá pa bésamá dasti thébalay sará ér butant, bená but dhokkor janagá. Áiy nazzikká neshtagén kár kanók dráh áiy némagá chárágá atant. Á bechkandagá at ke áíará drachkay sóji dátagat.

Nun á péshi mardom naat ke sohbá kárgesá potert o tán roksatiá gón kassá gappia nakort. Áíay hamkárána lóthet ke gapp bejant, gón má cháhé bwárt, wati pagár o shahray nókén jáwaráni bábatá gapp bejant, bale á cha eshán bésamá na gón kasséá gappia kort na kárgesay poteragá gón kaséá drahbát o salámé korti.

Sálé bit ke áiy kárgesay dráhén hamkár cha áiy borzén tawará sawt janag o thébalá dhokkor janagá paréshán atant, bale á cha é dráhénán bésamá gón Nókmadinahay pédáeshá haminchok gal at gwashay áiy nezzá dard o gam, náométi o béosti ke mardom esháni zangá janant, dráh bémánaén gapp ant. Á éwaká gón wasshiá áshná at o bass. Hamé róchán áíá shahray bázén nókén hóthaléá raw o á bená kort o nók addh kortagén jáh o daggáni saylá séria nakort. Gwashay nókén mardomé at ke shahrá átkag. Pa áíá har chizz nók at. Hamé róchán áíá gón yakk o do kwahnén sharábi sangatá nend o nyád bená kort.

Nun hamok Yakshambeh sangatáni pajjigá shot o peknekia kort o sharábi ham wárt. Áiy hamráh zutt, say chár gelásá pad bená butant zamánagay gelag o zangá, bale á gwashay sahig naat ke anchén chizzé wártagi ke mardomá pa sáhatéá badala kant. Choshén sáhatán á pád átkagat o kóh, dár o drachki cháretagatant. Áíá wati sangatáni hamé gón zamánagá másiat o gelag hecch dósta nabutant.

Doshambehay sohbá padá hamá rangá páda átk, jánia shosht o dém pa wati kárgesá rahádaga but. Nun gwashay gárhiáni girr o gár o chokkáni, jóli kópagá, pa wánagjáhá rahádag bayag áíá sakk dóst atant. Nun pa áíá har chizzá mánáé hastat. Kárgesá káráni chotthagá pad, borzén tawará sawt janag o dhokkor janagi anchó ádat kortagat gwashay é ham zemmaráíé o áiy káráni tahá hawár ent.

Shánzdah sálá pad yakk baré padá á abétk o mónjá but. Yakk sohbé ke á sar geptagat ke kárgesá berawt, gorhá Nókmadinahá ke pa wánagjáhá sar geptagat, cha wati petá jost kort: “Abbá! Man dóshi wábá konaré distag, gwashay maná chizzé gwashaga lóthit.”

Áiá bechkandet o darráént: “Mani chokk! É wábé, wábá harkas harché gendit, eshán máná nést. Taw wati delgóshá wánagá beday. É wábán yalah kan...”

Á dar kapt o pa eshtápi dém pa kárgesá rahádag but, bale é sarjamén ráhá maróchi har chizz pa áiá anchosh at ke shánzdah sál pésará at. Hamok eskuli chokkéay gapp o habar, gárhíani tawár o pémp áiá Hasan Sólay kawlay tránagá perrénagá at. Áiá dast démá samárt, samái but ke é mani shánzdah sál pésarigén dém ent ke hoshkén haddh o pósté o góshti hecch per nést. Anchó ke kárgesá potert, hamkáréá áiy dast gept o jórhi kanag lóthet, bale cha áiy dapá hecch dar nakapt. Gwashay á é jórhirangén hecch chizzá nazánt. Démá kenzet o wati korsíay sará anchó nesht gwashay kaséa pa zór chátay tahá dawr dátag.

“Konaray drachk, Hasan Sól, Nokmadinah, wáb...,” áiá jérhet, dast sará kortant. Áiy nazzikká neshtagén hamkár dráh habakkah atant ke mardá ché butag. Maróchi na áiy kalamay á tézi, na zutt káráni gishshénag, padá borzén tawará sawt janag o dhokkor janag, gwashay hecchbar áiá choshén kerd o kár nakortag. Gwashay degaré butag ke tán shánzdah sálá eshiay korsíay sará átkag o neshtag. Maróchi asl mardomay jend átkag ke na káráni gishshénaga zánt, na borzén tawará sawt janag o dhokkor janaga zánt.

Yakk baré padá áiá jérhet: “Konaray drachk, Hasan Sól, Nókmadinah, wáb ché ent?”

Á pád átk o cha kárgesá dar kapt. Rawag rawagá áiy delá átk ke Nókmadinahay wánagjáhá berawán o áiy ostádá begwashán wati nódarbará begwash “dega baré konaray drachkay wábá magend, man zendag buta nakanán” ke gárhíe cha durá áiy poshtá pémp pémp kanagá lagget. Á yakk kerr but o á dega dasti gept o rawán but. Edá ódá gardáná, Nókmadinahay wábay bárawá pegri kort. Hamé dhawlá, sar jahlá, pegr kanáná, á shapay yakká lógá sar but. Áiy janén taningah ágah at bale mardá hecch nagwasht o átk o nepádáni sará dráj but. Padá hamé pegr, hamé wáb, hamé konar, hamé Hasan Sól o Nókmadinah... tán wahdé áiy del pa wábá shot.

Gón chammáni pach kanagá áiá lóthet ke Nókmadinahá tawár bekanán o josti bekanán ke “Taw maróchi padá hamá wáb nadistag” ke Nókmadinah

átk o áíay déma óstát. “Abbá! Dóshi man padá hamá wáb distag bale maná samá butag ke drachk mardomé, maná tawára ent.”

“Enna, enna, mardomé naent, mani chokk! É anchén wábé, wábán máná nést.” Áiá nazánt man ché gwasht, pád átk o pasilá shot.

Hamé sohba Nókmadinah wati dazgohárani pajjigá pekneká shot. Nán waragá pad, á akskasshi o konaray chenagá borzagá sar kaptant. Gal o kandán, thahk dayán á dhekkén konaray déma óstátant. Nókmadinah yakbaré óstát o drachki cháret. Áiá samá but ke hamé drachk ent shapán mani wába kayt. “Enna, é nabit, konaray drachk dráh hamrang ant, degaré bit.”

Áyán wati pandól o chank porr kortant o yakk yakká ér kapán atant ke Nókmadinahay sarig gón lónjánén sháharhéa arhet. Áiá dast bort ke sarigá begisshénán ke samái but yakkéa mani dast dáshtag. Áíay dapá dar átk “Way! Chónén konaré” ke áíay góshán tawaré rost: “Eshkon.”

Nókmadinahá é kapp o á kappá cháret ta kass nést. Inchoká áíay drahen dazgohár yakk yakká ér kaptagatant. “Mane konar gappá án. Lógá ke raway wati petá begwash wati zobána bemók, agan taw shamoshtay, saruná dáray pétié ér ent, áiá pach kan. Cha áíay tahá gwamzé dara kayt, tai lankoké wárt, hamé tará mani gappáni tránagá géjit.”

Áiá wati sarig gisshént o drekk drekká jahlá ér kapt, gwashay hónwáren rastaré áíay randá kaptag. Áíay jig cha hédá micchal at, zobán larzagá at. Á zutt lógá sar bayag lóthagá at. Jahlá áyáni gárhí pa rawagá sájó at. Dráh éwaká Nókmadinahay rahchár atant ke cha áyán gesar butagat. Magrebtahára á lógá sar but, hecchigi naat, gwashay karnáni béwábé at.

Sohba ke áíay chamm pach butant, pet áíay déma óstátatagat. Péti áíay dastá at. “É zána taw áwortag gón?” Nókmadinah habakkah at, lótheti yát bekant ke é péti man áwortag gón yá cha pésará hamedá ér ent, bale hecch giri nayátk.

“Mana nazánán báren man áwortag yá cha pésará hamedá ent.” Á o pet doén pétiay déma neshtant.

Sakkén zébaén pétié at. Har cháren némagán naksh o negár at. Áyán péti ke pach kort, áíay tahá éwaká ketábé ér at ke táki zard o kwahn atant. Áiá awali ták léthént, nebeshtah at “maná mani nékiáni barward hamé rasetag ke konaray drachké jórh butagán, bale taw wati zobán taningah namóketag.”

Gón konaray labzay wánagá, Nókmadinahá zikkén peknek o konaray dráhen gapp gir átkant. Lótheti konaray dráhen gappán gón petá

bejant, bale á darwázagay dapá rasetagat. Áiá nalóthet tawári bejant. Nókmadinahá lóthet wati mátá jost bekant ke konaray drachká gón petá che syádi hast, ke mátá anchén kollagé jat gwashay chizzé gotthá gatthetagi. “Mani chokk! Man zánta nakanán.” Mátá áiy jostá pësh wati drógén passaw dát o ásrókay némagá rahádag but.

Nun pa áiá masterén azáb Nókmadinahay hamé jost at ke “Mani pet! Konar záná ché lóthit?” Áiá rástén gapp jat nakot ke chó mabit ke cha áiy mehrán zebahr bebán.

Hamé nagwashag ham nun pa áiá azábé at. Nun áiy chawakki gësh bayán butant. Shapay yakk o doá áyag o Nókmadinahay chammáni pach bayagá pésar dar kapag, kárgesá sáhaté nendag o padá shahray bénámén ráh o darán sar kasshag o hamá yakk o doá bérav kanag áiy ádat at. Nun áiá wati shahray hecch drachk ham dóst naat. Rahsarán ke drachké disti, tokké allam jati. Mosáperé ke áiy chérá bóshtátén, gón zahr o kénagi chammán cháreti.

“Hasan Sól agan anchó maná hamé rahsarán dochár bekapit, man áiy sará goddhán,” yakk róché áiá jérhet o wati pádáni démá kaptagén káarthunéará lagaté jat. Gwazókén mardom áiá ajabén rangéá chárágá atant, gwashay á ganóké, wati hóshá naent.

É shapi áiá wati kissagay drahen zarr sharáb kort o wártant, tattaráná lógá potert o Nókmadinahí cha wábá pád kort. “Taw harwahd josta kanay: ‘Konar parchá mani wábá kayt?’ yá: ‘Tará gón konará che syadié hast?’ Gorhá eshkon. Taw hamé drachkay deshtár ay. Taw Hasan Sólay deshtár ay, hamé pirmarday ke pétie may lógá démi dátag.”

Áiy hamé ják o kukkárán áiy janén pach drahet o pád átk.

“Byá, berawén tará tai deshtáray halká barán, nun géshter azáb man saggeta nakanán.” Áiá Nókmadinah dastá gept o lótheti dar byayt ke áiy janén démá mán tarret. “Yakk baré maná bekosh, nun eshiá bebar.”

“Maróchi man hecch gósha nadarán. Mark dega chéé? Máshomá záná pésará zendag butagén ke bárig maróchiayg ent?” Áiá janén dekkahé dát o Nókmadinah dastá gept o dar kapt.

Nókmadinah chopp o habakkah o hayrán at, nazánagá at che gappé. Shap chó zhimb o gará syáh o tahár at. Áiy delá nun mehray chammag hoshk butagat, pa wati chokká hecch armán pasht nakaptagat. Á éwaká hamé pegrá at ke bándá padá man zendaga bán. Gón washhálíá kárgesá rawán, gón wati hamkárána nendán molkay jáwaráni sará gapp o trána kanán, thébalá dhokkora janán, borzén tawará sawta janán.

Jérhán jérháná átáragay wahdá á konaray drachkay chérá sar but, gón borzén tawáréá gwashti: “Hasan Sól! Esh ent, man wati zobán móketag, tai deshtár zortag o áwortag.”

Nókmadinahay dasti yalah kort o jahlagá ér kapán but. Gwashay mazanén béré cha áiy kópagán dur átkag. Á anchó sobakk at ke pa áíá pandéay borrag gwashay chokki laybé at. Áíá gwashay bólé gón at, layb kanáná dém pa métagá rawagá at. Róch nun dar átkagat, chokkán wati ketábáni jóli gón at o wánagjáhan rawagá atant. Shahr sarjamá pád átkagat. Harkas wati menzelay némagá rahádag at. Áíá kassi némagá ham nacháret, tachká hammáméa potert, jáni shosht o risshi sát o shézarána wati kárgesay némagá rahádag but.

Cháp o sheng: Dád, A. R. (2009). *Darigé Pacha Bit*. Bechár chérnebis 189.

Taw Mahnáza Nabay

Yunos Hosayn

Man bésamá tayábay dapá neshtagátan.

Bárén shapay che wahd ent? Gapp ham anchéné ke man say róch ent béwat án. Na sharriay sará waraga warán, na maná é sodd hast ke mani séth maná shóházagá ent. Éwak hamé pegrá án ke Karáchiá dém dátagen máhig parchá haráb butant. Záná máhigáni harábiay zemmaréwak man án? Aná gat bramshé but. Man chakk jat o cháret. Mani poshtá yakk mendhén kochekké óshtátogat ke lápi ham porr at, dombá sorénagá lagget.

Man jost kort: “Taw shapnémá edá ché kanay?”

Gwashti: “Jost makan. Man nun sakk dam bortag.”

“Bárén, gapp bejan.”

“Taw sur kortag?”

“Haw, maná chár dánag chokk ham hast. Chéá záná?”

“Gorhá gón taw gapp janaga bit.”

Áiá gé g kort o mani kashá nesht, padá gappá lagget. “Mani kessah báz dráj ent bale taw maná begwash mardom róché chont bará jána shódant?”

Man bechkandet o gwasht: “Baré yakk randé, baré do randá. Taw chéá jost kanagá ay?”

“Lathén dráhén róchá jána shódit?”

“Shódagá shódant, bale á zutt nádráha bant.”

“Man sáriá ján shódag nazántag. Man wahdé kasán butagán, mani mát náhodá Chárokay lógay dapá butag. Padá maná yakk gwandhóéá wati lógá bort. Eshán gón man layba kort o maná sharr sharrén warag ham dát, bale wahdé man mazan bután yakk róché pa tarr o tábá dhanná shotán, Lálóay kochekká maná baddhet o gwashti: ‘Berawén tayábá

jána shódén.’ Padá man wati lógá shotán, mani poth tarr atant, gorhá lógay mardom mani sará shakk butant, padá áyán maná cha wati lógá dar kort.”

Padá gréwagá lagget o gwashti: “Man mazanén radé wárt ke á róchi ján shosht.”

Man áiy sar marzet o áiará tasallá dát o gwasht: “Gwastagén gappáni sará nezórdela gréwant, nun wati bándátay pegrá bekan.”

Padá gwashti: “Nun maná cha ápá torsit. Awali róchán maná ján shodag wassh butag, bale nun mani hayálá trampé áp purah ártay gónié. Hamé trampay chest kanagay zór ham maná nést. Annun hasht kochekk mani randá kaptagat, gwashagá atant: ‘Berawén jána shódén,’ bale man tatkán. Angat doá tachag tachagá maná áp per rétk. Man sakk zhand án. Mani srén dardá ent. É jáh gesh darda kant, bechár...”

Áiá mani dast gept o wati srénay némagá bort. Man áiy srén gón mati lankoká zór per dát o jost kort: “Edá?”

Gwashti: “Enna, kammé jahlderá... hm... hm... hamedá darda kant.”

Maná áiy jáwaray sará bazzag bayagá at o joston kort: “Annun agan kasé tará wati lógá bebárt...?”

Áiá mani gapp kappi kort o gwasht: “Taw maná wati lógá baray?”

“Mani lógá yakk kochekké wa sáriá hast bale mani ballok éwak ent. Man tará hamáiy lógá barán o zánay ódá ché kanagi ent?”

“Mana zánán maná shapán ágah bayag o ráshagi ent.”

Man á hamráh kort o ballokay lógá áwort. Ballok norondhagá lagget: “É che baláhé taw áwortag? É tai che dardá wárt?”

Man ballok sarpad kort o gwasht: “É hamedá ent. É tai háterá béwábia saggit o agan eshiá tai hayál nadásht, gorhá latth tai kashá ér ent.”

Padá man har shapa shotán o ballok o áiy hálporsia kort. Ballok cha áiá sakk wassh at. Ballokay yakk mazanén pegré hamesh at ke mani kokkorh gár bayagá ant bale nun geshter bayán atant.

Padá lógay tahá hapt dánag gollorh tarragá lagget. Mani hobb ham geshter but parchá ke mani ballok modám áiy tawsipá kanagá at. Man áiy geshter hayáldária kort o modám sharrén waráka dát ke wati chokkán geshter shir bedant.

Nun áiy chokk mazan bayán atant. Áyán shir ham yalah kortagat. Yakk shapé man ke ódá sar bután, á ódá naat. Man cha balloká jost gept: “Maróchi záher naent, kojá shotag?”

Habar mani dapá at ke á potert. Man chopp bután ke balkén á delá kárit.

Domi shapá mani kerrá átk, nesht, padá gappá lagget: “Basshám sakk bazzag ent. Bécharagay lóg sakk mazan ent. Áiy lógá kochekké wa hast bale lógá dalwat ham báz ant. Nun garmági shap ant. Molká dozzáni ham shór ent. Kollén mardom dhanná waptagant. Áyáni lóg ham yalah ant. Agan taw delá mayáray, man shapá hamódá berawán? Edá chokk wa hastant. Nun mazan ant o ráshag ham zánant.”

Man lóthet josti bekanán bale áiy maná gapp janagay móh nadát o gwasht: “Mana zánán taw ché jost geraga lóthay... Haw Basshámay kochekk narázé.”

Man áiy chammáni tahá cháret. Áiy chammán do tramp ars pa shép geragá járhi at.

Cháp o sheng: *Máhták Balóchi*, Márch 2000.

Bahesht

Monir Mómen

Róchay awali bránzá Mézar o Didáray gardenáni nyámá wati keshk shóházet o doén pach larzetant. Wati kerr o gwará sharriá chárágá laggetant. Doén jérhagá atant ke má dóshigén tawámén shap hamé warh gwázéntag.

Mézar o Didár zi béhgáhá cha wati hankéná lekketant o esháná hamedá shapá gept. Gorhá doénán jérhet ke shapá hamé jompay sará gwázénén. É yakk waddhé at. Bass lahtén anchén háki jomp atant o dur durá dega hecch néstat. Mézará jérhet: “Bahesht begenday hamé warhá bebit” o padá wati sari bánzoláni chérá chér dát.

É yakk kwahnén geli kampáné. Eshiyah táhá hamá kalát ke butag, á nun dhoretag o kaptag, bale áiy neshán angat gelay jompáni dróshomá báz jágahá hastent. Anchó samá bit ke é yakk zamánagé é handay hákemáni jágah butag, bale wahday badalián é kampán o kalátay wáhond badal kanán kortagant. Annun é jágah Basshám zargerayg ent.

Basshám sér o azgáren mardé. Kampánay táhá shawk o nókén lógi jórkh kortag o kalátay bass godhsari nesháni pasht kaptagant. Bale kampáni angat nasoréntag o é hamá warhá mohr o mohkam ent. Kampánay táhá, ródarátki pahnátá jamay mazanén drachk ant ke esháni omray kesás janaga nabit. Sakkén kwahnén drachk ant. Mardom zánta nakant ke é kampán kwahnter ent yá jamay drachk pirter ant? Basshám zargeray kampánay zerbári ródarátká mesteri Sabzalay lóg ent. Mesteri Sabzalay lóg ham kasán naent, bale Basshám zargeray kampánay chárek ham nabit.

Mesteri Sabzalay kampánay táhá chár bán mán o yakk semetth o bolákay mazanén dhabbé ham hast ke áiy táhá korós, nekénk, kapódar, shántol, metthu, kapinjar o é dega kasán kasánén bázén morgé hast. Sabzalay masterén chokk Ramazán morgay sakkén shawkié o tawámén róchá gón wati morgán moshkul ent.

Rástén némagay jamay sará Chippánay hankén ent. Áiay do chokk ant, Shépalok o Mézar. Chippán kapódaré ke dér ent é jami wati hankén kortag. Á cha kasániá hamedá átkag o randá Shépalok o Mézaray peti dochár kaptag. Gorhá hamedá butagant.

Bale chizzé máh pésar Shépalok o Mézaray pet yakk róché ke cha edá dar átk, gorhá padá wátarr nabut. Hodá bezánt chónén waylé sarái kaptag. Bale inchok wahd gwazagá rand nun é mát o chokk ékimm butant ke á hayát naent.

Mesteri Sabzalay lógay morgáni tahá bázén kapódaré ham hast. Sabzalay chokk eshán pa wahd o pás dhanná kasshit o padá gipt o dhabbesha kant. Bale yakk kapódaré ke námi Didár ent modám ke cha dhabbá dara kayt, tachká rawt diwálay sará nendit o chamm o do chamm ent ke bál bekant o jamay sará berawt. Didár modám wati delá jérhit ke é jamay drachk donyáay sabz o sártsáhegterén drachk ent. Eshiy bazén sháharháni sará nendagá áia anchén táhiré rasit ke áia cha ed o pésar namáretag.

Ramazán har róch tach o tágá ent, shóházá ent. Drostén morgána gipt o dhabbá kant bale Didár gár ent. Didáray hayálá é dhabb pa áia jahandamén zendané. Áiay delá lóthet é dhabb o dhabbay wáhondá áiay chamm makapténant. É némagá Ramazán jawarhag o dwá o pospár kanagá at ke é Didárnámá maná delsyáh kortag. Har róch hamé shumm o shánzdah gár ent. Tawámén morg hamedá ant bale é gendaga nabit. Mani wa kár o rózgári bortag. Tán dérá shóház kanagá rand, Ramazáná dist ke jamay sará Didár gón Mézará sonth pa sonth ent o neshtag. Ramazáná tawár kort: “Didár!” Bale Didár bésamá at. Áia nazánt ke gwát kai macchán ent. Ramazán labajagá at. “Haw. Tai kerdár bezán hamesh ent. Taw maróchi mani dastá bekap. Padá nagwashay ke mana rawán jamay jamká nendán o tará tinn delá dayán.”

Anágat Mézará Ramazán samá kort o Didár hál dát ke ódá bechár Ramazán tará shóházagá ent. Didará ke Ramazán dist jérheti: “Man genday Mézaray chammáni tahá jágah bekortén, chón sharr at” o Mézará hamé damáná wati chamm band kortant o gón Didará gwasht: “Didár! É mard wa tará edá nendaga naylit. Taw nagwashay maná challahé bekanay o wati pádá bekanay.”

Haminchoká Ramazán jamay sará bálá butagat o Didári gept o bort pa dhabbá.

Mézar sohbá máhallah cha jamá ér kapt o diwálay sará nesht. Wahd gwazán but. Némróch átk. Bale Mézar angat abétk abétk at o jérhagá at ke maróchi gwashay róch garnter ent. Kammé delgóshi kort. Gwát wa

kasshagá ent bale parchá maná nalaggit? O pa gwáti kóléay shóházá áíay chamm pa semetthay dhabbá kaptant. Áiá hayál kort genday agan annun é dhabb pach kanag bebit, gwátay dar pacha bit o mósom wati nókén godán gwará kant. Bale dhabb pach nabut tánke magrebá Mézaray mátá Mézar tawár kort o jamay sará bort. Mézaray mósom tánke chár róchá yakk hesáb chó tinná taptag at. Panchomi róchá Ramazáná dhabb gón é jazmá pach kort o morg dhanná kasshetant ke nun Didará jamay sará rawagay sezá rasetag. Nun allam ebrata gipt o á némagá nachárit.

Chárén rócháni arwáhgrádén wadará rand maróchi Mézar o Didaray mósom badal butagat. Kawsh zeray nambán chó meská shanzán at. O é doén sawarhag kanagá atant ke agan é baheshtén mósom abadmán kanagi ent, gorhá mára cha magrebá o cha Ramazánay áyagá pésar halk réchagi o cha edá lekkagi ent.

Róch zeminay saray báná dratkagat. Zemin o ásmánay nyámá abéd rozhná dega hecch néstat. Bass dur némásmáná Mézar o Didár do kasánén thekkay warhá bál atant o chammesh zeminá atant pa anchén hankénéay shóházá ke ódá wati baheshtá ér kort bekanant.

Cháp o sheng: Mómen, Monir (2016). *Lilán*. Bechár chérnebis 222.

Talk

Nágomán

Man talké án. Maná kesás sálé bit ke edá borzén kahuréay thollá drang án. Rócháni garmi o shapáni sártiá, namb o droshkán, gwát o hawrán, tabd o lewárán maná sakk nezór tarréntag. Mani labbarh sarhetag o sestagant. Nyámdár warókán wártag o nál zangán geptag.

Man parchá edá bégwami drang án? Maná pa é hálá kayá kort? É drájén kessahé.

Á párigén garmágay yakk wassh o sáhélén sohbé at. Badalá maná o mani é dega doén hamráh cha lachokká dar kortant o dém pa wati petay dhagará rahádag but. Á mára pa chér kanagá baragá at.

Mani o mani doén hamráháni shapá wapsagay jágah hamé lachokk at. Badalá shapá mára chéra nakort, chéa ke shapá mára pogol o moshk o karhokkána srapént yá mór o solórán dána bortant. Paméshká róchá má molká morga gept o shapá hamé lachokkay tahá áráma kort o wati sargwast o kessaha áwortant.

Say róch at ke Badalá maná addh kortagat o chér kanagá baragá at, bale man taningah hecch morg gept nakortagat, paméshká wati hamráháni kerrá kammé pashal atán ke áyán béhesáb shekár geptagat.

Shekáray geragá mani bésóbiay nimmón esh at ke awali róchá man anchó dhakk atán ke mani dán morgán bort bale nasraptán, o domi róchá man anchó sonn atán ke watsará wat sraptán o neshtagén morgán bál kort o padá jóháná neshtant bale mani nazzikká nayátkant. Hayr, nun mana zánán ke talk chó dhakk mabit ke morg áiy koblokay dáná bwarant o angat masrapit o chó sonn ham mabit ke kawshay kasshagá besrapit.

Á sohbi, Badalá mára zort o tachká sohróay jóháná átk ke dhagáray gwará práhén sirkagéay sará kót at. É jóháná bázén morgé átk. Kapót, shántol, drichk, pintól o jengolán abéd baré baré gólóáni sar ham kapt.

Annun jóháná lahtén shántol o pintól neshtag o dánay chenag o waragá at. Wahdé Badal nazzikká raset, áyán bál kort o kammé passend, sóléay

sará neshtant. Badalá doén talk boná ér kortant o maná chér kort. Kandhoké jati o maná hameshiay tahá éri kort o wár wára bári dát. Padá koblokay sará gón sosorrá per lecchéntagén sohróén dáni hopp jat o dará kort. Mani poshti némagá lahtén karhabbi kándhéli ér kort tánke morg maná poshtokái majanant, chéa ke má cha poshti némagá áyókén morgán sakk sakká gepta nakanén.

Badalá á dega doén talk ham chér kortant. Chér kanagá rand, may kash o gwará wati padi gón cháderay lambá gár kortant ke morg mamárant. Cha eshiá rand Badal jóháná gestá yakk kaléréay poshtá nesht o chammi gón jóháná kortant.

Mósom sakk wassh at. Jambar sáhél atant o sártén kawshé ham kasshagá at. Jóhánay kash o gwaray kalér o kahuráni sará neshtagén morg cha mósomay wasshiá mast atant o gón wati wasshén tawará mósomá názénagá atant.

Hamé wahdá do kapót bál kanáná átk o hamé borzén kahuray thollá ke annun man drang án, nesht. Mani del wassh but ke morg báz bayán ant. Esháni tahá man yakké allamá gerán, bale man pésará wa hecch morg nageptagat. Bárén chóna bán?

Man delá jérhagá atán o morgáni jóháná nendagay wadará atán. Badal kaléray poshtá neshtagat o cha má yakkéay srapagay wadará at. May drostáni wadaráy damán waddán atant, bale hecch morg boná naneshtagat. Dráh kash o gwaray kalér o kahuráni sará neshtag o zébáén mósomay tawsipá atant.

Áher, may wadaráni drájkasshén damán kotthetant. Yakk shántoléa cha kahuray sará bál kort o átk o jóháná nesht. Áiay poshtá dega do say shántol domb pa dombá átk o nesht. Lahtén shántol á dega talkáni nazzikká at o yakké wár wára mani nazzikká áyán at. Mani delay drikkag trond butant o mani hayálá kaléray poshtá neshtagén Badalay ham.

Shántol dán chenán o waráná, mani démá átk o óshtát o pa dánay chomb janagá gég at ke hamé sáhatá doén kapótán goshádiá cha kahuray thollá bál kort o jóhánay kerrá átk o neshtant. Shántol gorhetant o bálesh kort o hamá kaléray sará shot o neshtant ke áiay poshtá Badal neshtagat. Gón Badalay gendagá áyán padá bál kort o dega sóléay sará shot o neshtant.

Maná kapótáni sará sakk zahr átk chéa ke eshán mani dastay shekár baráéntagat. Agan é mayátkénant, allamá man wati zenday awali shekár geptagat. Yakk baré mani delá holl kort ke watará srapénán, belli kapóta gorhant o cha edá bála kanant o rawant. Agan áyán mani dastay shekár baráéntag, man ham edá áyán chénkay chenagá naylán. Bale padá man

cháret ke eshán choshén ásanén sezáé nadayán. Agan edá manesh bál bedayán, á dega jóháné yá molkéay sará rawant o lápá porra kanant. Sharterén sezá hamesh ent ke man cha eshán yakké shekár bekanán.

Doén kapót kashmánkash loddháná jóhánay kerrá gardagá atant. Hamé wahdá kapótáni bál dátágén shántol ham padá átk o neshtant. Mani del wassh but o kapótáni sará zahr ér átkant. Awali randá man á sharriá cháretant. Á warná o binkasén kapót atant. Yakk naréné at o yakk mádagéné. Kashmánkash loddháná doén sakk brahdár atant. É chón gal o shádán ant. Bécharaga nazánant ke malkamut har damán áyáni srápá ent.

Yakk baré maná kammé bazzag but, bale padá cha eshán yakkéay geragay wáhagá, zenday awali shekáray gerag o hamráhání o Badalay démá washnám bayagay wáhagá mani del dhaddh kort.

Narén kapót mani némagá áyán at o mádagén áiy poshtá gón at. Mani delay drikkag padá trond butant. Esháni tahá yakké mani shekár bayagi at. Nun mani o Badalay wadáráni sáhat o damán kotthagi atant. Naréná mani sohróén dán ke dist, gámi pa man trond kortant o átk o mani dáni chomb jat. Mani dárok cha kobloká dar átk o man hamá damáná kapót gotthá gept.

Gón mani srapagá jóháná neshtagén morgán bál kort, bale geptágén kapótay matth mani sará chapp o chágerdá chakarroki waragá lagget. Gón mani srapagá Badalá ham drekk zortant. Wahdé kapótá Badal áyagá dist, nazzikká kaléréay sará shot o nesht.

Badalá kapót cha mani dapá dar kort ke mártósag butagat. Kapóti cháret o bechkandeti. “Mozhdawár ay taw, bwar sohróán,” Badalá bébazzagén gálwáréa gwasht o cha galá krishtagé jat.

Maná bazzag but. Chónén wasshén zendé at, esháni. Yakkén sáhatá chó kokkoliáni kalátá karotk. Nun chón béwas o deltrakk ant, bécharag. Dréгатén man é mageptén. Man pa pashómáni kapótay némagá cháret ke Badalá mohr dáshtagat. Nun Badal eshiá koshit o eshiay matth gamána merit. É doénáni náwahdén markay zemmawár man án. Man esháni washhálén zend barbád kort.

Man watá malámat kanagá atán, bale nun áp cha sará per gwastagat. Badalá cha lánká dás kasshet o dém keblahá kort o pa morgay helár kanagá gég but. Kaléray sará neshtagén kapót nálaga at.

Sakk pashómán atán ke man é hóne náhakk parchá wati sará kort. Nun man chón eshiá cha malkamutay sahgerén panjagán rakkénta kanán. Bale randay hettheray che dardá wárt. Kár wa haráb butagatant.

Badalá kapótay pād wati rástén páday chérá o bánzol chappén páday chérá kortant. Chappén dastá gotth o sari dáshtant o dásá kapótay gotthá per moshána “Bessmelláh, Alláho akbar” wánán but. Cha markay torsá kapótá wati chamm nazz kortant o mádagén kapót Badalay sará chakarroki waragá lagget. Dás kapótay gotthá ér kapt o hónán pizzhár bast. Kapótá parparroki jat tánke sárt but.

Badalá cha kapótay zagren hónán say chár petth mani nyámdáray sará per mosht ke man sharter o géshter morg gept bekanán bale man... man pashómániay jamburén ásá sochán atán.

Cha hamá róchá rand man hecch morg nagept. Har wahdá ke morg mani nazzikká átkant, man watá srapént o cha eshiá mani nazzikká o jóháná chérén é dega talkáni kerrá neshtagén morgán bála kort. Wati kortagén gonáhay gránén báray sobakter kanagay bass hamé yakkén ráh pasht kaptagat.

Badalá tán haptagé kappéá ópár kort bale tán kadéná? Cha mani náwahdén srapagán yakk róché sakk zahr gept o maná zórán kurráti. Man cha áiy dastá lakoshtán o é borzén kahuray thollá jamkéá mán átkán o cha hamá róchá beger tán róche maróchi hamedá drang án.

Harchont ke hawr o róchán mani nyámdáray sará laggetagén hónáni pólong shoshtagant, bale pashómániay zumsarén kátharáni thapp angat tázag o ázag ant o har wahdé ke kapótéay zahirnálén kukuána eshkonán, delá dardé chesta bit o dráhén jahán abétka bit.

Cháp o sheng: Nágomán (2003¹, 2012²). *Dáray Aps*. Bechár chérnebis 225.

Dorbáni

Sháh ebne Shin

Mani dastáni lakirán mani washbahtiy hecch gwáhia nadát, bale man hamok sáláy awali ádenagá wati dastay pësh dárágá áiy gwará shotán. Man zánt ke áia mani delbaddhi dayagá dam bortag bale gwashtia nakort.

Áiy nám Shay Swáli at o Shay dascháré at. Chosha nazánán é honar, áia cha kayá dar bortagat. Bale áiy gwashag at ke tán maná yát ent man dascháré án. Maná yát ent ke man awali randá ke áiy kerrá shotagátán, man o Mollá Máhátun atén o má pa áia hoshkén konar o dógén shir bortagat gón. Awali bará ke man wati dast pa pësh dárágá thál kort, gorhá Mollá Máhátuná mani dast wat dásht. Shay Swáliay gwashag at ke é awali bar ent ke man kaséay dastá chárágá án o dast degaréa dáshtag.

Lakirán cháráná áia baren chónén lakiré dist ke baláhén áhé kassheti bale dega hecchi nagwasht. Man pa á maksadá modám wati dast péshe dásht ke mani sur kadia bit, eshiay bábatá ham hechbar nagwashti gón.

Mani nám Dorbáni ent. Man Balóchoké án. Má poshti máldár én. May pirénán baren chont halk o métag matth kortag o godhsará mani hodámorzién petay sar hamé ápbandán kaptag. Áia wati dábaw tán panch sálá hamé gwáshán cháréntagant.

Man do sáláy chokk butagán, mani petá mára pa modámi yalah dátág. Mát kessaha kant: “Basshay mósom butag, tán shash róchá hárgéjén gwátá yakshalá kasshetag.” Mátá gwashit: “Tai pet mósomzánté butag, gwashtagi: ‘É gwátá hardén kasshetag, gorhá cha do róchá gésh eshiá nadáshtag o padá mazanén hawr o harrag átkagant. Embari wájah Hodá wat hayré byárit, jambar sará ant o hárgéjá shash róch ent ke yattábá kassagá ent.’”

O padá hamé róchay pëshimá gwát kaptag o koblén hasht róchá hawrá ganóki gwartag. É kóhestagay dráhén kawr o shépán tuppánén ápe áwortag. Mát kessaha kant: “May do bélahi boz gár butag. Man másag bastag. Á har do salámat butagant bale chizzéa áyáni ráh dáshtag. Gorhá petá gwashtag: ‘Gatthéa dáshtagant. Mana rawán padesha janán o káránesh.’”

“Sáhat asor butag o róch Yakshambeh. Keblahá do estár borz butag. Á sajjahén shapá man tai petay ráh cháretag, ás jambur kortag ke balkén ráhá gár ent, begenday rozhni shahmé áia keshká begéjit, bale tán bámsará á nayátkag. Hamé sohbá hárgéjá padá kasshag bená kortag o sakk trondia kasshetagi. Tán némróchá tai pet gón bozán nayátkag, gorhá may hamráhén Balóchokán áia lách áwortag. Tai pet, shapá kóhi garéá lakoshtag o bérán butag.”

Petay markay domi sála mát kóhi zumméa wárt o kosht. Maná Mollá Máhátuná ródéntag. Mollá Máhátun ham Balóchoké.

Mollá kessaha kant: “Shomá do jár h butagét o shomay ballok man butagán. Tai hamshir cha taw rozhnáter butag bale róchi halás butagant. Hapt róchi chokké butag ke dap o chammoki pach butagant. Tai mátá sakk grétag. Cha shomá pad tai mátá dega say chokk butag o har sayén eshkand butagant.”

Mollá, baré baré shapay nehengámá tahajjodá butag, gorhá mosollái péttag o battii zortag, ráh geptag. Man gwashtag balkén ápdastéa rawt, hamráhi butagán. Maná makani kortag o gwashtagi ke agan kasé gesdapiay dapá kayt o maná tawára kant, gorhá begwashi piray gwáshá shotag bale cha áia rawagá pad gesdapiá kass nayátkag. Man báz barán jost kortag: “Mollá! É piray gwásh kojá ent?” Áia maná hechbar nagwashtag gón.

Yakk shapé á nomázá at, yakkéa áwáz dát: “Bibi! Taw nomázá ay? Má madarén náh jatag, byá, pátyáesh day gón.”

Gránén tawaré at. Molláyá salám tarrént o jwáb dát: “Alláh washnám kanát.” O padá battii zort o rahádag but. Man tán ném ráhá hamráhi bután. Padá man wat béráw kort. Man nun zánt ke á kojá rawt. Padá man á hechbar jost nakort.

Yakk shapé áia batti zort, cha dar áyagá pésar gwashti: “Mani mát! Nun taw zánay man kojá rawán?”

Man gwasht: “Haw.”

“Taw nun mazan ay o sarpad ay ke é lullokáni dazbóji sawáb ent.”

Man gwasht: “Alláh madat bát.”

Hamé chandé máhay tahá á nezór butagat. Man paréshán atán. Man dábawáni dém dásht nakort ke Mollá nádráh at o mardénadamé néstat.

Sálay awali ádenag at. Mollá kammé jórhter at balé é ádenagá má Shay Swáliay gwará shot nakort. Domi róchá Molláyá gwasht: “Taw é bari

ke Shay Swáliay gwará raway, mani salámáni beday o begwash mátiá gwashtag ke man nun ájez án, mani kolawá posht majan.”

Man domi róchá yakké hamráh kort o shotán. Shayá anchó ke maná dist, gwashti: “Man zi tai ráh cháretag.”

“Mollá ájez ent. Tará salámi kortag o gwashtagi ke mani kolawá posht majan.”

Áiá salám alayk kort o eshtáp eshtápá mani dastay lakiráni chárág bená kort. É awali bar at ke mani dast mardénádaméay dastá at. Shayá mani dast tán dér á charet o padá sabzé espétén pocchéá patát o maná dátí ke eshiá Molláyá beday.

É awali bar at ke áiá maná hecch delbaddhi nadát o na ke mani dastay lakiráni ehwalí maná dát.

Do róchá pad áiá espétén god gwará at o Molláay chárágá átk. Áiá hamráhé ham gón at. Molláyá maná sohrén cháderé sará dát o hamá sabz mani dastay delá ér kort o mani sar samárt o gwashti: “Morádán bátay.”

Hamá róchá Shay Swáliá maná nekáh kort. Chandé máhá pad Molláyá wapát kort.

Róch o máh gwazán atant. Sál hawr at. Kahchar sabz atant. Dalwat sérláp atant o man népagán atán.

Shay, har Shambelay róchá wati dará pa dascháriá shot. Yakk róché hárgéjay gwat kasshagá at, róch Shambéh at, asoray wahd at, keblahá do estár borz at o Shay wati dará shotagat. Magrebay wahdá hawrá ér dát. Sajjahén shapá jambarán grandet o hawrá gwart. Mani chamm ráhá atant bale Shay nayátk.

Domi sohbá may hamsáhegén Balóchokéá maná syáhén cháderé sará dát o gwasht: “Shayay hál átkag ke áiay dar kaptag o á chér tarretag.”

Mani saray hósh shot. Man gréwag lóthet bale grét nakort. Maná hamá róch yát átk ke Shayá awali bará mani dast gept o mani dastay lakiri charetant. Man lóthet ke wati dastay lakirán bechárán bale man dast charet nakort.

Mani sará yakkéá dasté samárt. Man chamm chest kortant, hamá mard ent ke mára nekáhi dátág.

“Shay tai daschár butag o taw deli nabutagay bale baheshtién Molláyá...” Áiá cha eshiá gésh hecch nagwasht o mani delbandá purah chizzé gott but. Mani chamm baheshtién Molláay tabzián kaptant o man sakk grét.

Cháp o sheng: Tákband *Sách*, 2019.

Darándhéhi

Darándhéhi pa Saré o Shegán pa Saré

Sájed Hosayn

Mani darándhéhiay kessah hamá shummén róchá shoru but ke maná labzánkay béhayrén hobbá gwar jat. Har nebeshtakaré ke maná dósta but, gwashit byá zamánagéá darándhéh butag. Márkwéz anchosh, Kondhayrá hamé paym. Yakkéá sarkár zahr baráéntag, yakkéá pawj. Hamesháni randgiriá man wati bédardén sará dardé dát. Agan man bezántén ke Márkwézy randá kapag saray zyáni ent, choshén goh hechbar nawártagat. Man wa gwashtag wahdé mardom baláhén nebeshtakaré bit, shargedár nebeshtaha kanant ke é mard Balóchiay Márkwéz ent.

Nókwarnáia é paymén bésuttén kár harkasa kant. Mani sangatéa modám sengé kissagá butag o sohb o bégáh wati péshánigi kakarretag chéa ke pelméay tahá Matan Chakráwartiay péshánigá sohrén nesháné per butag. Matan gár but bale é sangatay péshánig angat kandh ent.

Hamé wástá cha nebeshtakára sharter ent mardomá pelemi ektharé dóst bebit. Mani náközátkéa Sanjay Dat dóst at. Á shot o bádhii addh kort. Mani bandikk gón Fráncz Káfkáyá arhetagat. Man róché bist pyálah cháha wárt o do do párkitth segrétha kasshet chéa ke géshter mazanén nebeshtakarán alsara bit.

Nun á mardom ke nebeshtakár bayagay wástá watá alsar dáta kant, cha darándhéh bayagay korbánigá ham sara nagwazit. Gorhá cha nókwarnáia shomay kasteray wáhagé hamé butag ke anchén baláhén karé bekant ke dozhmen áia cha molká kasshagá majbur bebant. Gwashant agan chizzé pa del o setk bwáhay, pa taw ráh o dar pacha bant. Sakidádén Hodáyá pa hamé yakkén wáhagay purah kanagá mani dar mán BiEsÓá (BSO) pach kort o maná cha dhéhá darándhéh kanáént.

Bale byá ke darándhéhiá rand maná mardománi shegán o hakkalán kosht. Agan Kalátoká Balóchéay láp gays bebit, habar bezán má wártant. “Edá Balóch bazzag o wár ant o shomá Yuropá ayyáshi kanagá ét.”

É warhén shegán o pogán modám é biháray sará kotthant ke “É habará béhayál makanét ke shomá hamé bazzagén Balócháni námá panáh zortag.”

Nagwashay má wati naksén sáhay rakkénagá panáhoké zortag, purah Balócháni molk má rahn kortag o Yuropá jáedád katthettag. Má wassh én edá mára yakké dapi josté bekant, gorhá má kojá bazzagén Balóchay gaysá elája kanén?

May dela tokshit bale góndhalén shegánáni torsá póthóé Faysbökká dáta nakanén. Baré baré, taw ján shoshtag o ádéncay démá óshtáttagay, tará anágat hayála kayt ke pótó kasshagay róch maróchi ent. Purah tai póst espétter o mud bazter ant. Áyán bell, borwán gwashay watsará bandikk butagant. É warh sálay sará kazá yakk randé bit. Taw zánagá ay ke é sharrang ke ádéncay tahá watá lónsok dayagá ent agan maróchi wati póthóé bekasshit o Faysbökká bedant bázéné sókiga bit. Kamm cha kamm hamá sangat wa sochant o pora bant ke bélayn o béemenén molká pasht kaptag o cha donyágardiay Hodái dádá bébahr ant.

Hawray sará, sabzagay tahá, borzén beldhengéay démá, selfiay wahd hamesh ent.

Bale na. Shegánay tors zorákter ent.

Edá sangaté hast ke shapá réla shódit, sohbá wáb ent o bégáhá charsa kasshit. Charsay neshahá, yá wa pawnay sará syásata kant yá may démá darándhéhiay aybán hesába kant. Áiay Yuropi nám ABC ent o molki nám Alláh Baksh Chorási chéá ke 1984á pédá butag; bale má áiá Alláh Baksh Gelásia gwashén chéá ke segréthay badalá do gelás sar pa sara kant o hamáyáni tahá charsa kasshit. Yakk róché gwashit: “Cha Yuropay kapagá sharter ent mardomá shékháni oshter bechárénténant, kamm cha kamm, mátá náhé ráh dáta kort. Á molká Balóch besóchit ke tará charsá rand náhé pa dapay shirken kanagá marasit.”

Chars o Balóchay ruháni syádiay bárawá nazánán bale é sháhediá mana dayán ke Khalijay Balóch cha má dah sari sharter ant. Har máh, pa áyán thékié ráhá ent: baré janá jórhahe chawatth dém dáttag o baré mátá metagén bégamjangi náhé. Sharteren habar esh ent ke sálay sará molká chakkaré janant, jan o chokké gendant.

O cha molkay chakkará, molká rawagay tayári washter ent. Man lahtén sálá Khalijá butagán o distag ke molká rawagá pésar Khaliji Balócháni bagalok chón gwáta gerant. Sajjahén sálá arbábay bágá dehkánia kanant, arbábay dátagen shir o dhabboki máhigáni sará gozarána kanant ke chotthiáni wástá zarrok marroké bechenant o ér bekanant. Chotthiay wahdá pa wat hesábi say jórhahe drapshókén goda dócháénant o jórhahe

borzén Mashkati champala zurant. Á dega sajjahén zarrán, Hodái espétpas, pa wati syad o sangatán saynth o sábuna kanant. Jan wati garrién chawattháni badalá Aypawn Eksé lóthit. Matay sósén náh waragi nabutag bale áiá théng sharbat, paynádhól góli, taparoki bám, réshi palastar, sóchoki o konderk drost pakár ant. Agan áiá pa wat pakár buténant angat dardé pa do, bale Khaliji sangatay sók paméshká naserit ke tán sálé hamé azbáb mátá bokchahéá bastag o ér kortagant ke hájatmandé kayt áiay káré sharra bit.

É mátay zendagiay maksad hamesh ent ke bázará agan yakkéá sardardé begipt, deli bad bebit yá mehmáné gwari bebit, á chizzay pach geragá mani kerrá byayt.

May bázaray mardomán beh paynádhól bahá nazortag. Harkasá zántag Bábuay médhikal esthóray darmán nakli ant; na tapé wassh korta kanant, na sardardé barant. Mollá Pátomahay ordán waláeti paynádhól modám butag. Áiay shart bass hamé butag ke taw sábet bekan o beday ke tará yá tai mardoméá gránén tapé per. Pa sardard yá passhánká molláyá wati waláeti góli zawál nakortagant.

“Mollá, Mollá! Ammá gwashit dánagé paynádhól nadayay gón?” Man har haptag pa góliay pach geragá molláyá pánap butagán.

“Kay wassh naent?” Molláyá wati jost o pors shoru kortagatant.

“Ammá tappig ent.” Mátá gwashtagat ke anchosh begwash. Chónáhá áiay sar dardá at.

“Tappig ent? Zikkén bégáhá wa tai randá tachagá at, tapá kadi gept?”

“Dóshi makeskán wártag. Ammá sahig nabutag bezán bashánagá baláhén thongé per! Nun hecchigi naent. Abbá byayt, bárti Karáchiá.” Hamé habará Molláyá wati chamm kell kortant o man zánt ke dróg kár kanagá ant. “Ammá gwashit náko Obayd cha Mashkatá byayt, tai badalá dayén.” Nun man emprówáez kanagá atán.

“Badalé nalóthit. Mollá Pátomahá badal bezortén, maróchi korholáni tóká laybia kort,” Molláyá jabazzah kort, bale hamá damáná narm tarret: “Bale é bázaray mardom pa man góli o darmán ériá naylant. Chárán balkén dánagé dar átk.”

Molláyá wati péti yakk kondhéá bort o dapi bass haminchoká pach kort ke tahá sarok dát bekant. Sarok dayagá rand, dasti cha pachén shamá pétiay tahá ráh dát o kammé dazmósh kanagá rand dánagé paynádhóli dar kort.

“Hamé yakkén dánagay jend pasht kaptag. Beraw, belli shomay kár sharra bit.”

Agan Molláay ordán sad dánag butén, hamé gwashtagati ke “Yakkén dánag ent.” Taw agan sáhatéa rand padá beshoténay paynádhólay pach geragá, tará padá dánagé dátatag o gwashtagati: “Hamé yakkén dánag ent.”

O tárikhi rekárdhay tachk kanagay wastá man é habará gissshénaga lóthán ke Molláyá cha man badal geptag. Man áiy kágadáni nebeshtah kanók butagán. É cha thilpun o mobáelá pésaray zamánag ent. Man cha cháromi jomáetá kágaday wánag o nebeshtah kanag zántag. Cha Khalijá kágadé átkag, yá kamásh o janénéa kágadé ráh dayagi butag gorhá mardom man butagán. Chosh naent ke bázará dega wánendah nabutag. Bale chokkání tahá é káray goshád mani yakkén sar butag o mani kasánomriay sawabá, mardomán wati rázi habar cha man chér nadátatag.

Mani moshkel é butag ke man báz Ordu nazántag. Eskulá mára bass salám o dwáesh dars dátatag.

”هم سب خيریت سے ہیں اور خداوند تعالیٰ سے آپ کی خیر و عافیت کے لیے دعاگو ہیں۔“

Cha ed o dém mani Ordu halás butagant, bale padá ham gaddh o waddhon kortag o kágadon purah kortag.

Garhbarh hamá wahdá butag ke Mollá wati Balóchi ragá shotag. “Begwash, mani Rahim Ján, man eshkotag ke tai dozhmen tapig butagant. Alláh tará wassh bekanát. Tará mani omr gón bát, mani Rahim Poll, makarzátán tará!”

Wahdé Molláyá bass kortag, man kalamay nebb cha dapá kasshetag o nebeshtah kanagá laggetagán.

”میرے رحیم جان، میں نے سنا ہے کہ آجکل تمہارے دشمنوں کی حالت خراب ہے۔ اللہ تم کو اچھا کرے۔ تم کو میری عمر ساتھ ہو، میرے رحیم پھول، کاش میں تمہارے لائق نہ ہوں۔“

Chinchok sálá man jérhetag ke agan Rahim Jánay dozhmen tapig ant gorhá Rahim Ján chéa wassh bebát. Balóchi klásikal sháeriay dar baragá rand nun man zántag ke é dozhmen dega darámad nabutagant, Rahim Jánay jend butag. Molláay nakarzén dap o delá nageptag ke begwashit Rahim Ján tapig ent.

Chokkay hálporsiá rand, molláyá wati zang o zári bená kortagant. “Tai mát maróchán kamásh ent. Páda káyán chamm syáhia kárant. Daparé waraga warán del gaysa bit.”

Gón Molláay mahtal bayagá mani kalam chotthetag.

”تمھاری ماں آجکل بوڑھی ہے۔ کھڑی ہو جاتی ہوں آنکھیں اندھیرا لاتی ہیں۔ نوالہ کھاتی ہوں دل گیس ہو جاتا ہے۔“

É mani rajánkkáriay awali dawr butag. Hamá omrá man zántag ke habarán cha yakk zobánéa domi zobáná tarrénag chón grán ent, paméshká man róche maróchi ham wati rajánkkárén sangatán cha áyáni kaddá géshter ezzata dayán.

Man wati Balóchén brátán sarpad kanaga lóthán ke agan Yuropay darándhéhi choshén wasshén chizzé butén, maná Mollá Pátomahay kágad o paynádhólán zahirig nakortagat. Darándhéhi nádráhié o é nádráhi mardomá molkay anchén chizzáni tránagá géjit ke habara nabit: garmági némróchán káparay chérá wapsag o káparay rézetagén pissáni chárág ke kadia sorant; darigay dapá éren tahtay sará sar pa sar kortagén nepádáni sará tachk bayag o jenni kessah wánag; garmági shapán cháderay áp janag o per dayag; gón har Balóchi máhay shoru bayagá lógay démá janén o chokkáni mocch bayag o chárág ke kay pésará nóká gendit; mátay habar dayag ke nárosht kammok per bejanét; tán némbélá addá Náزالay hínzaké mantagá rand áiy dátágén pudeni; magrebá pasáni randá kapag o bandag; shapá róbáhay pásá nendag ke mayayt o kokkorhán mawárt; syahgwátay rasagá pésar pëshgháhá tápén god o hiránáni chenag o tachán tachána bánay tahá poterag; o sáláy awali hawrá rand missay bó.

Mára, Yuropay darándhéhán, cha hamé bésuttén zahirán móh berasit, nun má rawén wájah Thrampay kerrá Pákeistánay shekáyatá kanén.

Wahdé hál átk ke Thrampá gechénkári katthetag, may darándhéhén sangat anchosh galá bál butant gwashay wájah Thrampay mátay petay nákozátK Balóché butag. “Nun Pákeistáná mát ent. É ganókarháé, Panjolá warhé kant.” Alláh Baksh Gelásiá do gelás zort o hammámá potert.

“Haw, Thramp wa hamé káray wástá Amrikahay sadr butag. Balócháni bérá zalura gipt.” Man wati dantán nejéntant.

Cha Thrampay gechén bayagá say sálá rand, hamé zuttán, Gelásiá yakk róché cha man jost gept: “Tai hayálá, Thramp Balócháni masalahá sahig ent?”

“Báyad ent sahig bebit ke bé Balóchay masalahay gissshénagá donyáay kár sharra nabant.”

Mani jwáb sangatá wassh nabut. Bale má ke molká atén may lidharán hamé habaray sará mára rad dát o BiEsÓá (BSO) bort ke Amrikahá sajjahén tayári kortagant, Ázád Balóchestánay nakshah ham járhi ent, bass Balóchán hemmat kanaga lóthit. Má cháret ke Amrikah may bérá ent gorhá Pákeistáná boné nést.

Tán do sálá má harché kort, kassá may náma nagept. Baré má hodádádén molkay jandhi sótk, baré pawjiáni kaympay dapá óshtátén o áyáni mát o gohár cha Hirámandhiá náwalletant, bale manah ent ke yakké may lempán begipt?

Hamé habará má ganter shékel butén. Nun má deljam atén ke Amrikah Jáney dast may sará sáhél ent. Kasánokén torsé ke may delá hastat, á ham dar átk. Pa má, lidharáni é habar sábet butagat ke Balóch delér o “Panjol” lagór ant. Cha ed o rand má hamá kár kort ke na aspá gón hará kortag o na hará gón aspá.

Tán má Ekbálay sháhin zahr baráéntant.

Wahdé sháhin zeddá kaptant, eshán mára hamá kathá jat ke shéri gollorhán nazánt kojám némagá démá bedayén o betachén. Delérén gollorh kóhani némagá tatkant o may paymén lagór darmolká.

Nun may delérén lidharán har róch napar o kásed ent ke “Berawét Amrikahá hál bedayét ke sháhinán bedárit.” Agan Amrikahay sar o góshé sahig nabutag gorhá lidharán báyad ent gón má choshén dróg mabastén ke nakshah makshah tayár ant. Agan áyán wati jenday zór o delériay sará barósah at gorhá may mayár o gonáh ché ent ke sare piránsari mára shegánia kanant.

May jenday surá may gapp kassá nazortag, Thramp kojá mára mána kárit?

Chár sál purah ent, taninga Alláh Baksh Gelási wati jan o chokkán Yuropá áworta nakant. Maná do sál ent bé chokkán dantánoka dayán. Manah naent man o Gelási gwandhén chokké bázará tarragá begendén; mani lonth jarothea bant o á tachána rawt o gobbánia chokkit. Man sad randá gwashtag ke edá degaráni chokk wati jágahá, degaray kochekkay dast janag ham jormé, bale Gelásiá kay sarpada kant? Maná ganter hamé tors wábá naylit ke yakk róché Balóchán bannáma kant o kellit, kahrwár!

Chónáhá drostén darándhéh may warhá shumm naant. Ábádén darándhéh ham dara kayt, dánag dánagé, chó Molláay paynádhóla. Agan Gelásiay habará bezuray, darándhéhén Balócháni say zát ant:

Yakké hamá ke Amrikah, Kánadá o Bartániahá neshtagant. É donyáay washhál, ábádter o syási hesábá asardárterén molk ant. Paméshká har Balóché ke edá átkag, áiy rotbah cha Yuropi Yunianay molkáni neshtagén Balóchán borzter ent. Agan molkay zát o pátay hesábá chárág bebit gorhá má eshán darándhéhay Rend o Láshár gwashta kanén. É darándhéhén Balócháni sharzát ant. É sayén molkán géshter syási párthiáni sarók o sardárzádag ábád ant, paméshká esháni petáni mirás hechbar bahra nabant. É modám yakké domiay rán kanagay sará ant. Eshán dánag dánagé espétpostén senetharé pajjáha kárit o baré baré Yuropay Párlimenth o Akwáme Mottahedahay diwánéá posht poshti sitthan gendaga bant.

Bale é elith kelásay darándéháni ham Thrampay lógá raw o á nést.

Domi hamá darándhéh ant ke gón wati jan o chokkán átkagant. É geshter Yuropi Yunianay sérén molkán ábád ant chó ke Jarmani, Paráns, Swidan, Nárway o Nederlaynd. Eshán molká batth o chathani bahr nabutag bale edá sharren lógán neshtagant o cha sarkaray némagá jórhookén wazipahé gerant. Haminchok chokk, haminchok geshter wazipah. Esháni chokk sharren eskulán wánagá ant o agan gón taw bázará dochár bekapant gorhá é táripá zalura kanant ke mani chokká Yuropi zobán chetawr jaldi dar bortag. “Mirán kosay cha Balóchiá Jarmaná zabrter ent. Anchosh Jarmana kant gwashay máti Jarmané.” É kesmay darándhéháni kamál esh ent ke yakkén ginná janay táripá ham kanant o chokkay ham. Nun á mardom ke pa é habará gal ent ke mani chokk Balóchiá yalah dayán ent, á kojá Thrampay kálará kasshit o bégwáhén Balócháni hálá dant? Esháni Balóchi bass haminchoká pasht kaptag ke esháni partagán jórhahe jórhahe Balóchi god dara kayt pa Balóch Kalchar Dhayá.

É darándhéhay Balóchok ant.

Sayomi kesmay darándhéh hamá ant ke Yuropay garibén molkán neshtagant chó ke Itáliá o Yunán. É géshter lánchán átkagant o darándhéhén Balócháni nyámá jahlterén darjahay mardom ant. Esháni máná o molkay thih o gólámáni máná yakk. É béchárág sáhá zortagant. Géshe wat naant. Na Yuropá ant, na molká. Wassh ant cha molká yakké chár kaldár dém bedant. Agan esháni jáwar zutt matth nabutant é say chár sáláy tahá ejtemái watkoshia kanant. Agan Thramp wat byayt o eshán jost bekant ke “Shomá har chizzé belóthét, shomará dayáni” gorhá é jórhahe Bátháay champala lóthant.

É garib kojá o syásat kojá?

Chónáhá Gelásiay é kelásipekéshan yakk o thekk o sáensi osuláni sará ent. Bale sharrá bé aybá nabit. Cha é kelásipekéshaná wánók rad makapant o chosh majérhant ke darándhéhay Balóchán wati molkay zát o pát yalah dátagant. Á ke molká ostáé butag edá ham ostáé. Belli Amrikah o Bartániahá neshtag bale rotbah o bestáray hesábá cha Itáliá o Yunánay badnasibén darándhéhán sharter naent. É réli o jalsahán bass hamé wástá bahra zurant ke molká yakké begwashit: “Bachakk maróchán sardaráni hamráh ent.”

Maná o Gelásiá dega Balóchén hamsáhagé hast. Éráni Balóchestá... tawbah nauzobelláh, shummén Shaytán... magrebi Balóchestánay Balóché. Swidaná magrebi Balóch báz ent o bázéné cha Sháhay zamánagá tatlag o Yuropá átkag. May hamsáhegay nám ent Mahmad Ali Éránnezhád. Wájah Éránnezhád dega har hesábá Yuropié: áiy kóth o patlun, áiy haythkoláh, áiy warag o wapsag, áiy kochekk, áiy o áiy kochekkay bégáhn gám janag, drost Yuropi ant; bale wájahay hákemi tab angat Balóchi ent.

Wájah Éránnezhád nózdah sad o hashtáday sálá Swidaná átkag, cha mani pédaeshá sálé rand. Molká wájahay gonáh o mayár é butag ke áia Sháhe Érán wájah Mahmad Razá Sháh Pahlawi galléntag o Khomayni molkay hákem kortag. Naksén Khomayniá, hákem bayagay shartá wati jenday dózwáh o mohsenáni janag o gár kanag shoru kort. Wájah Éránnezhádá haminchoká wati sáh áwort o Swidaná rasént. Cha á róchá pad áia názákén molkay dém nadist.

Molká, á Báhoáy sardáray brázátk butag o angat ham tabá sardárzádagé. Chosh naent ke wájah wati sardárzádiagiá dapá réchit. Á wánendah o sháeren mardomé, o áiy parmánay hesábá Balócháni asl kalchar ostá o lórhigán dáshtag, chosh ke sáz o zémel, pahlawáni, zahm o espar, sepatt o názénk, dóchgeri o zargeri. Bale wati sardárzádagiay záher kanagay wástá á habar habaray tahá anchén habaré zalur dawra dant ke mardom cha áiy hákemi naslá sarpad bebant. Mesálay habará, á beha nagwashit ke “É sharrén karé.” Á hamé habará modám é warhá kant: “É hákemi karé.” Agan áia gwashagi bebit ke “Man kasániá sakkén shaytáné butagán,” á hamé habará é warhá kant: “Tawe dordánag ay, mani kasániay kessaha nabit, orhay. Man ke kasán butagán, maná watá jetáén thihé butag.”

Démay habar áia sharter zór dát o gwasht: “May kalátá, har sardárzádagá watá náméntagén golámé butag. Pirénay pirén golám, gwandóay gwandén golám.”

Ji haw, magrebi Balóchestáná gwandhoá gwandó gwashant o jotkián gondh.

Hayr, wájah Éránnesháday kessah rawán at. “Mani golám cha man begenday do say sál mastera bit. Nun mani shaytánián bechár man har róch hamé gongodám zeminay sará wápént o áíay sará jotkona jat.”

Delá kapp kanókén é kessah wájah Éránneshádá tahná paméshká áwort ke begwashit á kasániá shaytánén chokké butag.

Alláh Baksh Chorási o Mohammad Ali Éránneshád modám chawk ant. Chó elith darándhéhán, esháni petáni mirás ham beh bahra nabant.

Baré baré wájah Éránneshád wati wejethérian warákána zurit o manig o Gelásiay lógá kayt pa sobáregá. Wájah chó Yuropi espépostán káshok o konthagay sará waraga wárt. Gelási panchén lankokán waragay tahá ména shordénit o dapará mastera kant o wárt.

Wájah Éránneshád edá ópára kant.

Waragá rand, wájah Éránneshád hammámá rawt o dastána shódit o Gelási hamedá kechenay nalá shákárit o ókárit o watá sapá kant. Wájah Éránneshádá hamé ádat toshé dósta nabit. Hamé káray sará modám Gelásiá habara dant. “Taw orhay pira bay bale mira nabay. Tará chár sál ent é mol kay lápá bale tai ádat drost hamá jatth o Balóchi ant. Taw natwánay beraway hammámá dastán beshóday? É áshpazay nalá shomá warák o sabzagán sapá kanét, padá taw hamedá jahlád ay káay wati chirkién dastána shóday.”

Wájah Éránneshádá wati delay zahráni kasshagá rand máret ke Gelásiá gapp delá áwortag, paméshká narm tarret. “Taw mani chokk ay, paméshká tará é sójá dayán. Shomá é wánendahén molká ke káét, wati mol kay Jatth o Balóchi ádatán wayl kanét. Orupáyá, Orupáay dábá bebét.”

Chonáhá, Gelásiá modám wájah Éránnesháday kamáshi cháretag o áíay é warhén hakkal delá nayáwortagant, bale á róchá kahrwár hasaddá jat o wájah Éránnesháday habari tóká borret. “Tará che kár ent mani kára? Gón wati suhetagen kóthá! Mazanén sháhokaré ay taw!”

Wájah Éránneshád anchosh sohr o syáh tarret, purah áíay démá yakkéa Khomayniay nám geptagat. Zahrá zahr, pád átk o wati haythkoláhi sará kort o drahán o larzáná cha lógá dar átk. Man o Gelási hayrán atén ke é choshén habaré wa naat ke wájah chó zahr bekant.

Bezán nakanay ke Éráná sháhokár bagáyá gwashant.

Man o Gelásiá wájah Éránnezhád pa kohekrozwaíé wasshán kort. Wahdé á sahig but ke Balóchi gálwáráni parkay sawabá é “galatpahmi” pád átkag, bechkandagé jat o gwashti: “Orhay, é ajabbatén gappé.”

Ji na. Áiá ke Balóchia gwashant, á zobánay tahá “ajabbatay” labz nést. Na mashreki Balóchestáná na magrebi Balóchestáná. É labz wájah Éránnezhádá wat thahéntag.

Bale chell sáláy darándhéhiá pad wájahá báwar butag ke é warhén labzé cha bon o béhá Balóchi zobánay tahá hast.

Man shomará nagwashtagat: Darándhéhi nádráhié!

Cháp o sheng: *Balóchestán Táemz* (Arabi syáhag).

<https://balochistantimes.com/drandehi-pa-sare-shegan-pa-sare/>

Haw Máti, Tai Bacch Kóhestáná ent

Nóróz Hayát

Áiay hamé waswás róch pa róch géshter bayán atant ke man wati molk, Kóhestán, purah yakk karné bit yalah dátag. Hamá molk, hamá dhéh o hamá zeminay saray neshtagén mardomán, bell toré á maróchi warh warhén janjáláni ámách ant, hamáyán maná yakk pajjáré dátag. Nun bárén á mardom chón ant, cha bázén bazzagi o láchárián o rand?

Áiá wati molk chónáhá kasániá yalah kortagat. Bale darándhéhi o darmolki naat. Wánag o zánagay háterá dega yakk mazanén shahréa wándhah at. Har wahdá áiay delá holla kort pa Kóhestánay máhekáni o shápáni nespán, mehter Hasanay bándhomay saray nendag o wati métagay nedárag kanag, yá rózardá Sangin Chawkay sará pattái layb kanagá, gorhá bezán é dega róchá áiá wati kalandhén baygok bastagat o dém pa Kóhestáná rahádag at.

Á tachókén mardé naat, bale wánag o zánagá rand pá lápay shóház o Kóhestánay zagren zahirán, raw o ái kortagat. Baré mazanén shahrá at o baré Kóhestáná. Har wahdá ke á sapará at, modám jérheti: “Agan mani sapar toshoké drájter bebit, man damáná cha wati Kóhestáná sedán, parchá ke maná bázén rawag o áyag o dráj o durén ráh o bandán sapar kanag wassha nabit.”

Bale pa sarjamiá áiá wati molk hamá sálá yalah kort ke Kóhestáná yakk mazanén háré átkagat. É nájabbáren hárá purahén Kóhestán mallet. Óday mardománi mál o dalwat, lóg o dhagár, drost hárá tabáh kortant. O hamé hárá áiay yakk nákové o yakk nákozatké o lahtén sangat ham bort.

Kóhestáná chónáhá modám shodigi butag, tangdasti butag, mardom garib o bazzag butagant. Óday mardománi masterén jérhah hamé butag maróchigén náná warén, bándá Hodá máleké, bass káhoké warén o ráhoké rawén. Agan hamé káhoka kotthant, gorhá yakk hamsáhegé, hamráhé yá syád o wáresé pa wám o badalá káhoké dant. O agan hamé káhok o náhok cha wám o badalay dazrásá dhann butagant gorhá zalur

yakk braté, masterén chokké yá lógay kamáshéa wati del dhaddh kortag o dari molkán shotag o dega rájáni kerrá mozzurié kortag, mát, pet, jan o chokké láp dátag.

Á ham lápay shóháza o cha Kóhestánay bazzagi o láchárián watá rakkénagá cha wati dhéhá dur shot o darpadar but. Gón darmolkiay gissh o walán, á cha wati molk, wati zobán o wati dód o rabédagán sest, parchá ke molk wa chonáhá molké naat. Wahdé áia wati molk yakk baré yalah kort, padá tán baláhén moddatéa áia delá nagwasht ke wati molká wátarr bebán. Zobán cha karnán dhálchár kanag butagat o padá Kóhestánay chokkán ham choshén shehmén káre nakortagat ke wati zobána bedárant. Sarkára wa chónáhá ganterén kár kortagat pa áyáni zobánay géshter gár o bégwáh kanagá. Paméshká áia hechbar choshén hobb o wáhag nabut ke wati zobána bwánit o benebisit. Wahdé pa kár o mozzuriá degaráni molká wándhaha bay, pa áyáni kampani o daptarán kár kanagá, tará allam áyáni pocch o póshák gwará kanaga kapant. O hamé warhá áia ham gón degaráni pocch o póshákán anchó ádat kortagat ke padá wati pósháki hechbar gwará nakortant.

Arabestán o Aprikáyá beger tán Magrebi molkán, é si o hapt sálav darmolkiay darpadarián, á chó sarhetagén dára kortagat, anchosh warókán wártagat, goddhía bass áia kerrá abéd cha yakk némbondagén máreshtéa dega hecch pasht nakaptagat.

Bass áia máret, maná yakk watané hastent, maná yakk zobané hastent, maná yakk rájé hastent o mani rájá yakk zeminé hastent ke hazarán sál hamódá neshtag. Bale Kóhestán maróchán jangéay ámách ent, chokk janag o koshag bayagá ant, cha wati zeminay sará pa zór kasshag o darándhéh kanag bayagá ant, yá lahtén lálech o lahtén bihár dáyag bayagá ent ke sarkáray zolmay sará dapesch band bebit. Á hamé máreshtán modám ásay warhá kothént o áia tahay ás géshter jambur kort ke wati dhéhá wátarr bekan, nun bass ent inchok darándhéhi o darmolki.

Yakk róché áia kass hál nadát, na darmolkay o na wati Kóhestánay sangat o mardom, bass wati hórken cháderi chandhet o dém pa wati dhéhá rahádag but. Jonzagá pésar yakk baré áia wati delá sakk jérhet: “Begwashán wati mardomán o wati sangatán, nun bass ent maná darmolki, man wati molká rawaga lóthán, wati zobána habar kanaga lóthán, wati pocch o póshákán gwará kanaga lóthán. Bass ent dega rájáni pádunán kapag, wáay watan o hoshkén dár, angata rawán hoshkén dára pánaga bán, sharter ent.”

Bale gón wat bechkandet o gwashti: “Enna, kassá delwárag kanaga nalóthán. Man hamé dhawlá ke watá darándhéh kortag, hamé warhá kassá hála nadayán o rawán wati sará Kóhestánay delbandá éra kanán, wati zeminá, wati háká sáhaté árâma kanán.”

Áiay darmolkiay waswás rást butant, wáki Kóhestán nun badal butagat. Á damk, á shahr, á bázár, á métagán wati rang badal kortagat. Mollá Pátomahá jangá pésar métag yalah kortagat o áiay mazanén kampán dhoretat o kaptagat. Mehter Hasan o Nódánay bázaray mardomán jangá rand wati bázár yalah dátat o Kóhestán wayrán kortagat. Bale Kóhestánay bámsáray kawsh, rózard, syahgwát, máhekáni, ásen tabd, hámén o háménay awalsaray getrángén náh tán bégamjangi pógas o cha sálay awali hawrá rand missay bó, drost hamá péshigén warhá atant.

Haw, máti! Tai bacch Kóhestáná ent.

Cháp o sheng: *Balóchestán Táemz* (Arabi syáhag).

<https://balochistantimes.com/hao-mathi-tae-bach-kohestana-en/>

Gawlok o Mollá Charsiay Táit

Habib Kadhodái

Man cha mátá wahdé ke pédá bután o chammon pach kortant, chárán mani sajjahén kahólay mardom anchó gal ant, har yakké pa démé gón warh warhén tárip o sepatán maná tawára jant. Tru ján pa saré gal ent o sáhaté sad bará watá mani sará nadr o kawliga kant ke chamrók jáné pédá butag. Mátá gwashit mazár jáné pédá butag. É némagá ballok o piroka gwashant sardaré pédá butag, á némagá gohár gwashagá ant dáktar ján o páeeth jáné pédá butag.

Anchó lógay mardom pádáni sará óshtátagent ke Hodá makant maná hordén tap o nádráhié begipt, harkas pa sare wat hayráté kant. Yakké pasé koshit, yakké góké, dega yakké Shay Kallagay zyáratay swáliga bit. Man anchó gawlok o náz o náyápt án ke cha mehr o moribatá abéd dega hecch chizza nagendán. Man gwánzagay tahá galá bál án, cha zeminá chest án, gón watá hamé gwashagá án ke donyáay bémattth o békeccchah man wat án o bass.

Lógay mardénchokk éwaká man atán. Nun ke anchosh man daré daré master bayán atán, man har róch wasshokén sárháyag o satáyán eshkonagá atán. Shomá wata zánét bázén sárháyag ensána cha zeminá chesta kant o mani bagal gwát gerán ant. Nun man watá wati tahá anchó borz lékagá án, gón wat gwashagá án ke mani paymén chóthkoláh o chóthgiwárén sharborr, é donyáay tahá néstent o éwaká bóigay poll man án.

Wahdé ke man eskul bendát kort, hecch ketábéay dapon pach nakort, bale chárán har róch mani nambar nózdah o bist ant. Man pegr kort haw... nun man án o man, bale bezán é mani nózdah o bistén nambaráni kessah o kaháni esh ent ke may zámát eskulay hedhmástar ent o é dega mástari gwashtagant ke mani waserkzátka cha nózdahá kamter madayét ke é, lógay yakkén mardénchokk ent o eshiay gohára wati brát cha man ham dóstter ent. Agan shomá kammok nambari bedayét, gohári maná sér cha zá o habara kant. Zá o habará jahndam, tán sabáhá maná nendag o pád áyagay sezáyá dant.

Anchosh ke man rodán o mazan bayán án o bagaláni gwát géshter bayán ant, nun pa é báwará rasetagán ke cha man dega hechkas sharter o zántkárter é donyáyá néstent. Hodá ján zendé mani nasibá bekant dega chandé sálá molkay sarmasteri o lidhariá dastá gerán o anchosh gón hamé dhalagén hayálán atán ke dáneshgáhá sar bután o man angat hamé hayálay tóká atán ke donyáay bóigay poll éwaká man án.

Yakk róché má kelásá wánagá atén, mástarji lagget wati sárháyag o táripá. Gwashti: “Man é kortag o á kortag.” Maná é habará sakk tawrént o gaynz geptán. Zenday tahá awali bar at ke degaréá watá mani déma chó sárhát. Man cha adaré dapá zort ke: “Taw ché gwashagá ay mástarji? Taw sará barábar ay? Watsará wat, taw wati bagal gwát dátagant. Agan tará o dáneshgáhay é dega mástarán dánchezpay tahá bechópant, shomá sajjahén mani cháreké nabét. Berawét dega jágahé wati golán bekeláénét.”

Bezán mástarjiará é habará sakk tawrént o é dega ostádi gwashtant ke é sorotthén bachakká sharr berépénét o hecch nambari madayét. Dáneshgáhay chár sál purah but bale man angat wati wánag pa ásar o saburat narasént. Bale man cháret ke géshter dáneshgáhá bedarán, mardom kalága gerant. Paméshká man chérokái wánag angár kort bale mardománi déma gwashton ke wánagon pa saburat raséntag, bale ádaroké pa kára wákona nakant o kammoké damé sásarán gorhá démterá káré dast o páda kanán.

Man har róch wájakári kóthé gwará kort o bagal gwáta dátant, cha lógá dara bután o molkay sarhakk gwáza kortant, yá ke baré baré bégáhána shotán dini madrasahay kashá ke hamódá métagay bachakka átk o moccha butant yá ke baré baré cha dini madrasahay kashá tánke Miránay pallay gwará kadamona jat.

Bale nun moddaté bayagá ent ke gón watá jérhagá án o watará hamé gwashagá án róché na róché ásar mardom sarpada bant ke mani wánag kappi butag o é dróg tán kadéná chér o andém buta kant? Gorhá yakk paymé nimmóné bekanán o cha molká dar bekapán ke cha é mazanén drógá dar gazá o dar amán bebán.

Yakk bégáhé, pésarigén rócháni dábá sarhakk gwáz kanagá atán, may syádé ke námi Jánal Gázáilkassh at, sarhakkay sará gón man dochár kapt. Man gón áia tayár jórhi kort, hamé óshtátagén jágahá wájahá darráént: “Maná sharr pahell kan, man cha molká rawán.” Gón hamé habaray eshkonagá ajekkah bután. Man ham cha adaré jost kort: “Kojá raway?” Passawi dát: “Yuropá.” Man padá ajekkah bután o gwashton: “Jánal ján! Yuropay rawag ásán naent.”

Na, man cháret, Jánal Ján nun hecch paymá dáragay dábá naent o pádi yakk kalléa kortag o gwasht: “Har dáb mantag man Yuropá berawán. Bass mani do sangáray gázáil pasht kaptag, é doén sangárana janán o máshiná bahá kanán o zarrán wati saparay nawl o bárhaha kanán.”

Padá má jost kort: “Chónoká raway?”

“Bale, chó rawán: Yuropá wati molkáni simsar pach kortagant. Sajjahén mahluk chandhag o rawagá ent. Záná taw sarpad naay ke Yákub o Mawloká do máhá pésar wati pas o gók bahá kortant o dém pa Yuropá shotant o annun sar butagant? Maná Bogay Gaws begipt, annun anchó barábar ant, do máhay tóká harkasá pa wat ÁiPawné zortag.”

Gorhá man hamódá thóthal jat ke man agan edá bedarán, mardom sahig bebant man dáneshgáh halás nakortag, mahlukay démá páshka bán. Man ham beshoténán sakk sharr at.

Man cha Jánal jáná jost kort: “Kadi? Kojám róchá pakká rahádaga bét?”

Gwashti: “Hodal Benzwálá, benzay bahá kanagá Chahbárá shotag, á byayt o man é doén sangarán bebarán, bisté róch dega rahádaga bén.”

Gorhá gwashton ke shomá pësh cha eshiá ke rahádag bebét, allamá maná sahig bekanét. Chárán balkén man ham átkán. Jánal Gázáilkasshá gwasht: “Allamá pësh cha sar o sargerá tará sahiga kanén ke taw ham tayári bekanay. Sakk wassh ent agan taw byáay bale mani dela najant ke taw gón má byáay. Taw wati kahólay gawlok ay.”

Gorhá man shotán lógá o habaray saron kammoké záher kort, chárán hechkas dast nazzikká naylit. Mátá gwasht: “Taw agan beraway tará mani shir nápahell ant.”

Balloká ham gwasht: “Bábá ján! Hamedá benend, ché kanay raway káperáni molká? Tai imán sosta bit o tai dód o rabédag pahk gára bant.”

Goharán ham sarig gotthá kort ke taw may yakkén brát ay. Taw beraway edá mára zahira koshant.

É Jánalay bist róch tawám bayagá ant, chárán lógay mardom hecch dábá razá nabayagá ant. Shapé baytheká man o mani nákózátk Bálánch neshtagatén, Bálánchon gwasht ke byá maná choshén erádah o maksadé hastent bale lógay mardom rázig nabayagá ant. Gwashti: “Hecch paréshán mabay. Maná yakk molláé zabardastén hast ke tará táité dant ke sajjahénán anchó deltarréna kant ke á wati dapá tará begwashant ke beraw.

Bale é mollá pa harkasá choshén kára nakant. Yá pa wati nazzikkén bél o bráhondagán é kárana kant yá ke kaséa bázén zarré bebit, yá ke

washrangén ensáné bebit. Bale náközátk ján! Taw hecch paréshán mabay, mollá mani sangat ent, má modám hórígá charsa kasshén o pa chars kasshagay nimmoná rawén, sari ke dhambart, neshahay tóká pakká tai kára kant.”

Má chandé espéshalén sigári chars cha Abdol Mondhay gwará zort o shotén molláay baytheká o salám alayk butén. Chandé meneth ke gwast, Bálánchá sigári chars sar kort. Molláyá awalá mani démá nakasshet, bale Bálánchá gwasht: “Mollá ján! Hecch mators, é mani náközátk ent. Dapi kobl o karhi o ‘Mayd en Jápán’ ent. Byá bekassh. Agan é charsá makasshay, tai ném omr bezán zawál but.” Gorhá molláyá gón kammoké tors o larzá chars kasshet.

Bezán molláyá cháromi dam ke jat, charsá mollá anchó gept ke Balóchi zobáni pahk shamosht o lagget Ordu kanagá ke:

”ابٹے یار! یہ کیسا چرس ہے جو لوگوں کو آسمان کی ساتویں منزل پر لے جاتا ہے۔“

Man gwasht: “Mollá! Tará tapar belaggát, mani pahkén Orduay zánt

’سلام، کیسے ہو؟ مجھے تم سے محبت ہے‘

ent ke cha Amitáb Bacchanay pelmá yád geptag. Sharr ent annun, taw gark bátay, maná táité beday ke mani lógay mardom rázig bebant ke man berawán Yuropá.”

Molláyá gwasht:

”یہ کوئی بڑی بات نہیں ہے۔ ابھی تم لوگوں کو ایسا تعویذ دونگا، تھمارا کام دس منٹ میں پورا ہو جائے گا۔“

Mollá Charsiá mára táit dát o má bort métagá. Cháren, lógay mardom yakk róché nagwast rázig butant. Petá thokkoré zemin bahá kort, máta wati sohr bahá kortant o mára sharrén zarrok o marroké dátesh. Habdahomi róchá Jánalá zang jat ke má tayár én o taw ham wati chen o bandá bekan ke say róchá rand rahádga bén.

Gorhá má barábar bistomi róchá dém pa Yuropá rahádag butén o may saporá do máh lagget o má Yuropá rasetén.

Má ke wahdé Yuropá rasetén, pegren kort ke nun dega pahkén chizz sharr butant, bale bezán kessah o kaháni nóki bongéj bayagá ant. Pa

Mawlok o Yákubá zangen jat: “Má wa heccha nazánén, ché bekanén baren?”

Gwashtesh: “Bázén chest o éré nalóthit, har kojá polisé distó, begwashét: *‘I am a refugee.’* Gorhá shomará wata bárt mayárijalliay kárgesá sarmenzela kant.”

Má hamé kár kort o may lankok o mankokáni neshánesh geptant o mára hamé mayárijalliay edárahá adároki jáhé dátesh ke edá do haptagá bedárét o do haptagá pad shomará mokimi kaympá déma dayén.

Má padá wati sangatáni sará zang jat ke má sarmenzel butagén, byáét gendoké kanén. É doén wájah átkant. Anchosh ke chammesh pa má kaptant, kandagá laggetant. Ajekkah butén ke eshán che mark ent ke keki keki kandagá ant? Gwashtesh: “Angat shomará Balóchi chólak gwará ant, edá é godáni molk naent. Gwahr shomará chólakáni tahá próshit, sárti koshitó, zutt daresh kanét.

Bécháragén ballokay habaray hayálá kaptán ke wáki rásti gwasht ke darmolká mardomay dód o rabédag kamm kammá gára bant.

Má ham gón nákamén delé gajari darésé jat o shotén dém pa bázará. Anchó ke rawagá atén, ráhay tahá joston kort: “Mára gwashtagesh ke do haptagá rand byáét pelán jágahá, mára lahtén jost hastent. É ché lóthant jost bekanant?” Jwábesh dát: “Josta kanant ke taw molká ché kortag ke pa óday mánagá tai ján dar hatar butag? Taw báyard késé bedayay ke á báwar bekanant.”

Man gwasht: “Man wa heccha nazánán ché begwashán, gorhá ché bekanán?”

Yákub o Mawloká gwasht ke má lahtén kadimi Balóch ke dér ent edá átkagant dar geptag. Rawén drostána gendén ke tará sharr sar o sój bekanant. Bale asli gapp esh ent ke edá géshter syási o Masihi késa chalit. Taw agan lóthay tai kár zutter jórh bebant, báyard cha é doén ráhán yakké gechén bekanay. Man gwasht: “É doén ráh wa nabant. Masihi késay námá hecch mager, bass ent ke may poch shotagant, dega némkappién imán marawt. O mohemter esh ent ke agan é hál balloká berasit, sektahé kant o chárdáray sará dém pa kabrestáná baranti. O agan syási némagá berawán, mani lógay mardomán hokumat gapchaléa chagala dant o á delsyáha bant.

Gorhá maná gwashtesh ke wájakár cha hamedá band bekan o gehter ent ke pach tarr o beraw molká o hamódá padá dini madrasahay kashá bedár o jádah gwáz bekan.

Cha nácháři o gón nákámen delé gwashton: “Jahndamsari, wati sará syási késay sallahána dayán, cha wati némkappiën imánay yalah dayag o ballokay koshagá sharter ent.”

Padá man jost kort ke gorhá chónaká wati syási késá sarjam o tayár bekanán o kay maná komakka kant? Gwashtesh ke yakk wájahé hastent ke pésará Dórápay kallagá Balóchestáná neshtagat o chinchok sál ham Khalijá shékháni syási mosháwer butag o annun dah pánzdah sáli bit ke edá átkag o yakk baláhén syási johdkaré. É donyáay tóká har ché syásat hastent, hamé marday kerrá ent. O eshkonagá é wájahay pirok Charchalay syád o hamkásag butag o wájakár Charchalay dábén mazanaglé.

Gorhá hamesh ent má shotén wájahay gendoká o anchó ke may chamm pa wájahá kaptant, wájakáray boland o báláén kadd o chárshánagén andám gón kóth o patlun o kráwát o Róleksén sáhatá ke dist, man wati delá gwasht: “Wáki cha eshiá donyáay tahá dega syásatter buta nakant. Anchén syásatkaré ke modám wájahay sar inchok syási parwandaháni tóká butag ke áiy gardená becháray pahk chukketag o gár ent.”

Gorhá wájakará mára anchén sarpadi dát ke ché begwashán o ché magwashán. Randá gwashti ke man yakk kágadé ham pa taw nebisán o dayán, har wahd ke dádghá shotay, mani é kágadá beday o tará dega kár mabit o allamá chár o panch róchay darmyána pás tai jébá bit.

Dádgháhay wahd raset o má shotén ódá o har habaré ke wájakará mára sój dátatag má gwasht o á kágad ham dát. Dádghá mardakóá kágad ke dist, sari sorént o gwashti ke é kágaday nebisók kay ent? Man gwasht ke hamé may mazanén syási lidhar na, ke sakkén mazanén syási johdkaré.

Dádgháhay mardakóá chó chapp chappá maná cháret o gwashti: “Maná na tai kágad kabul ent o na tai habar.”

Man gwasht: “É chón? Wájah! É hamá mardomá nebeshtag o maná dátatag ke donyáay pahkén syásat hamáiy gwará ambár ent.”

Gwashti: “Taw dega chizzé gwashagá ay o é kágadá dega chizzé nebeshtah ent.”

Bezán wájahay sodd o sár kojá butag ke kágaday tóká cha namiránén Kamálánay áwázán Háni o Shay Moriday kessahé nebeshtagi.

Wájahán o bánokán!

É may mazanén Rólekswáláén syási lidharay gapp o kaháni hamá kessah ent ke wahdé aspán chakkásay maydáná rawagay ejázat mabit, gorhá cha harán yakké zalur chakkásay áheri keshká rasit o nambar yakka bit. É kágadnebisen wájakár edá hamá wahdi átkag ke hecch dega johdkárén mardom nabutag o annun záherá syási lidharé ke donyáay sajjahén syásat áiy gwará ant.

Bale annun gón wati dátágén késá má ham syási butén o na molká shota kanén o na edá may habarán kassé báwara kant. Bale yakk róché Mollá Charsiay wahmá kaptán o pa Bálánchá zangé jaton ke Mollá Charsi balkén mani moshkelá gón táité saránjámé bedant. Bale Molláyá gwashtgat ke é kár cha mani wáká dar ent o mani dam o dutt o táit gón Parangán kára nakanant. Agan táité gón Parangán kár bekant, gorhá bass Palliriay wájahay táit o dwá ant.

Annun má yakk mardomé dém dátág Palliriay wájahay gwará o wájahá ham wati nékén dwá kortagant o má ham hamesh ent neshtag o darday gánáyá janag o chárágá én ke Palliriay wájahay dwá baren may démi dádghá ché kanant?

Cháp o sheng: *Balóchestán Táemz*.

<https://balochistantimes.com/gawlok-o-molla-charsiay-tait-2/>

Dega Kass Nést

Mehlab Nasir

“Tai hamé ketáb ke taw lóthetagan, man gissshéntagan.”

“Sharr en, amamá. Agan kasé átk, démesh day gón.”

“Chó wa mádaró kass kassá hálo nadan, bale tai petá goshin, ayrpórhá bártesh, aga yakkéá Hodáyá parmát wa tai petesh démo dan, bale é Doshambehá nabi, Passhambehá baren tai petesho bá.”

“Sharr en, amamá.”

Ammá nun maná donyáay badal bayagay hálán dayagá at ke “Kass, kassigi naen, kass, kassi lógay dapá nayay, kass, kassi hálá nagi. Wahdán mobáel o bendhask nabuta, bale mardomgeri buta. Nun mobáel, neth, Wassapé che baláhé hast, bale del dur an.”

Man záherá “ji haw... haw” kanagá atán bale delá gwashagá atán ke amamá purah dém pa démá majles kanagá ent, darmolki thilpun chón grán ent, bale maná del nabut ke begwasháni ke bandi kan. Tán mani kárdh halás but, ammayá haminchok hál maná dát kort, dátí. Pawn ke band but, man chamm nazz kortant, mani ars retkant...

Chinchok chinchok wahdá pad man gón mátá gappa kanán. Chón tahná but, man dar átkán. Delá gwasht peryát kan o begre, bale man ars pahk kortant. Sóchon kort ke sócha nakanán, é gappá. Hayál é dega chizzáni némagá tarrénagay johdon kort.

“Baren chizzi raséntan? Kojam nasakki tai petá dém dátagan. Harkasará ke goshta, goshi may wati jenday sámán báz an. Padá marchán wa eshán hadhakkah kota. Chizz bezán dém dayago nabi, nebah bekan mardom...”

“Toshé tabáheg o yakk kappóen náhé man chérokái mán kota. Tai pet negba mani saray tahá óshatá. Mani hóshi kassheta ke wazan báz en, nabarant gón. Chó wa rásto goshi bale mani delá chó ér nakenzet... Hamá aiday tabáheg en, man toshé gotthá basta...”

Ammáyá Jomahá beger tán Panchshambehá hamé gapp ke gón wati éwakiá, gón addáya, gón truá, o harkasá ke gósh dáshtagat, jatagatant, gón man jatanti. O man padá “ji haw” o “rást en” kanán o jérhán atán ke é garmá mani pet chón janjál butag, chinchó mardomay mennati geptag o é chizzi dém dátagant.

“Nun man wati ketábána nalóthán.” Gón é hayálán delá trekkagé jat. Dard, gwashay hóná hawár but o sarjamén jesmá sapari kort, chamm arsig butant.

Ketáb proshtagén páday warhá palastarán atant. Kammok tabáheg o kappóén náhé maná sar but. Tabáhegon kasshet ke grádáni bale molkay aid o dém pa démiay tránagán maná anchó béwár o béchárh kort ke man padá hamá godi thokkorá ke mátá patátagat, patát o ér kort. Del ér retk o ér retk.

Man ketáb dastá kortant, kandet. “Ammáyá genday! Choshén pakkákári?” Kappó, man pach kort o zamánagi shodigáni paymá tán némá halás kort.

Górhíá kapátay áyagay wahd, pógas o getrángáni tránagán maná pretk. Delá gwasht bemer... bale chó chón mardoma merit? Kóthiá shotán, tahtay sará tachk butan o chamm nazz kortant.

Delá gwasht ketábán pach kan bale béwáki o abétkiá pád áyag naesht.

“Man go tai nókén cháder an... Bale shomá wa ódá cháder sará nakané. Másiay chokk átkaga, cháderi dertaga, maná bazzag bu, man dátan náme Hodá. Hoshká kaptagan, jórhahe sayndhal atan bale tará Hodá dega dan, man pisabilelláh dátan gón.”

“Taw sharr kota, amma. Mani dháeri dém dá gón?”

“Nazánin, yakké chó kápiay dhawlá at, pósh kotaga, man mán ko. Man wa pajjáhi nayárin, bale yakké hasta, mán ko gón.”

Man zánt ke mani dháeri pósh nakortag. Ammáyá allam dega chizze mani dháeri kortag o dém dátag.

Ketábán haptagé gwastagat ke átkagatant, bale man angat pach nakortagatant. Delá gwasht pachesh kan.

Palastar ke lerhént, man prisht kort o kandet.

“Ammáyá genday! Mánóay kápii dém dátag. É bazzag bepatthit bepatthit kápiá nagendit o kápi Mashkatá sar ent.”

Kápi mani dastá at o man nazánt ke dardé at agan wasshié, bale mani hón mán mani ragán chawl janagá at.

Man lahm lahmá kápi samárt, purah Máhuay názorkén démok at. Ták léthénán kortant. Bechkandagé mani lontháni sará práh rawán at.

Unit one: My Family.

Abbáay dhraéng, pirén mardé at. Chérá *Granddad* nebeshtah at.

Man kandet.

Ammáay dhraéng, pirén kómpén janéné at gón chashmaká. Chérá *Grandmother* nebeshtah at.

Man géshter kandet.

Fatheray dhraéngá Mánóay dhraéngay dast geptagat.

Motheray dhraéngá nonnokay warhén dhraéngé baddhá at.

Sisteráni dhraéng, kashmáncash óshtátatagatant.

Uncleay dhraéngay kashá yakk botokkéay káth kortagén dhraéngay jahlá káth kortagén *Auntie* man dist.

Cháp o sheng: *Balóchestán Táemz* (Arabi syáhag).

<https://balochistantimes.com/dege-kass-niest/>